Голос України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 107 (357) ◆ Середа, 10 червня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ПРЕЗИДЕНТ І ЙОГО КОМАНДА

Можна помітити: обіцянка Президента вибудувати чітку структуру сильної виконавчої влади і водночас не допустити диктату — не передвиборний калач. Дії щодо цього — послідовні.

Зараз з ініціативи Президента почалося навчання глав місцевих адміністрацій.

Л. Кравчук зустрівся з ними і висловив своє бачення глави адміністрації, ключові принципи розвитку нашої державності.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ВИХОДИМО НА ЯКІСНО НОВИЙ РІВЕНЬ

Так оцінив нинішній стан українсько-французьких відносин Президент Леонід Кравчук, зустрівшись учора з мером Тулузи — побратима Києва — Домініком Бодісом, який відвідує нашу державу в рамках днів Франції на Україні. Під час дружньої розмови український Президент підкреслив, що його офіційний візит до Парижа 16—17 червня, переговори з Президентом Міттераном та підписання ряду двосторонніх угод виведе наші відносини на якісно новий рівень. Також велике значення у цьому процесі, на думку Леоніда Макаровича, відіграють контакти між людьми, містами, які дають змогу французам напрямки дізнатись про наміри молодої європейської держави України.

Зі свого боку пан Бодіс наголосив, що Франція з нетерпінням очікує на візит українського Президента, запросив його відвідати Тулузу.

ВРУЧЕНО ВІРЧІ ГРАМОТИ

Останню крапку поставлено в процесі повного дипломатичного визнання незалежної України з боку Сполучених Штатів Америки. Учора в Білому залі Маріїнського палацу перший Надзвичайний Посол США в Україні Роман Попадюк вручив вірчі грамоти Президентові нашої держави Леоніду Кравчуку.

Після закінчення офіційної церемонії між Президентом України та Послом Сполучених Штатів відбулася розмова, під час якої обговорено питання, що становлять взаємний інтерес.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ В БРАЗИЛІЇ

За повідомленням з Бразилії, делегація України на чолі з Головою Верховної Ради І. Плющем бере участь у роботі Конференції Організації Об'єднаних Націй з питань навколишнього середовища і розвитку, яка проходить у Ріо-де-Жанейро.

Українська делегація проводить свою роботу в контакті з делегаціями інших країн східноєвропейської групи, які намагаються відобразити в документах, які прийматиме Конференція, інтереси країн з перехідною економікою.

Неофіційні робочі консультації та початок загальної дискусії свідчать, що до цього часу залишаються невирішеними багато гострих питань, пов'язаних перш за все з проблемами розробки фінансового механізму майбутнього економічного співробітництва та передачі екологічно чистих технологій країнам, що розвиваються.

За програмою передбачаються зустрічі Голови Верховної Ради України з главами делегацій ряду країн—учасниць Конференції, І. Плющ братиме участь у засіданнях на найвищому рівні, які відбуватимуться 12—13 червня. Намічено проведення делегацією України прес-конференції, присвяченої глобальним проблемам Чорнобиля.

З ТУРБОТОЮ ПРО ДОЛЮ НОВОБУДОВИ

Увечері 8 червня перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець зустрівся з делегацією трудового колективу Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд, яка під час бесіди розповіла про проблеми і труднощі, що тривожать 12-тисячний колектив будівельників та експлуатаційників.

Цей комбінат вже восьмий рік будується в Долинському районі Кіровоградської області з участю будівельників з Болгарії, Румунії, ФРН і Чехо-Словаччини. Після введення в експлуатацію його річна потужність буде близько 10 мільйонів тонн металургійної сировини, причому вона вироблятиметься з окислених кварцитів, яких на цей час у Кривбасі вже чимало у відвалах. Крім того, введення комбіната в дію дозволить значно поліпшити екологічну обстановку в Криворізькому басейні. Його готова продукція поставлятиметься металургійним підприємствам України, а також країнам — учасницям будівництва.

Зараз на основних об'єктах комбінату завершується монтаж технологічного обладнання першого пускового комплексу. Є реальна можливість здачі його в експлуатацію у першій половині 1993 року.

Однак у будівельників і експлуатаційників виникли серйозні труднощі, які гальмують подальше будівництво. Урядом України до цього часу не прийнято остаточного рішення щодо завершення цієї величезної інтеграційної будови країн колишньої РЕВ, а відповідно і щодо її фінансування, хоч спеціальні комісії різного рівня робили висновки про доцільність завершення будівництва в намічений строк, яке обійдеться Україні дешевше, ніж його консервування.

Делегація розповіла про стурбованість трудового колективу ситуацією, що склалася, його незадоволення зволіканням уряду у вирішенні дуже важливого, актуального для України питання. Колектив стривожений також невизначеністю свого становища, соціальною незахищеністю.

З розумінням поставившись до цих проблем, В. В. Дурдинець висловив сподівання, що вони будуть вирішуватись в інтересах держави і трудового колективу.

На запрошення Федерального канцлера Австрійської Республіки Ф. Враницького 4—6 червня у Відні з робочим візитом перебував Прем'єр-міністр України В. Фокін. В ході візиту він зустрівся з президентом Австрійської Республіки К. Вальдхаймом і головою парламенту Н. Фішером.

Відбулася чергова сесія Волинської обласної Ради народних депутатів, яка розглянула обласний бюджет на 1992 рік та звіт про його виконання за 1990 і 1991 роки, а також організаційні питання. У зв'язку з призначенням В. Блаженчука представником Президента України у Волинській області попередня сесія увільнила його з посади голови Ради. Головою Волинської обласної Ради народних депутатів обрано Б. Климчука, педагога за освітою, який до цього працював заступником голови Ковельського міськвиконкому.

Актуально

Розкол у міністерських рядах

Про наміри піти у відставку заявив уряд Молдови. Це рішення оголошено на сесії молдовського парламенту, що відкрилася учора у Кишиневі. Проте не всі міністри планують залишити свої пости. Чотири члени уряду — міністр національної безпеки, внутрішніх справ, оборони і культури — піти у відставку не збираються. Свої рішення вони обгрунтували загостренням конфлікту у Придністров'ї.

Тим часом представник командування ОЗС СНД генерал Столяров повідомив, що виведення 14-ї армії з Молдови нині фізично неможливе. За його словами, більша частина солдат та офіцерів цієї армії симпатизують придністровцям.

Вогонь зупиняють вогнем

Унаслідок збройних сутичок у Нагірному Карабасі й сусідніх з ним районах є нові жертви серед мирного населення. Обстріл вірменами міста Тертер на території Азербайджану з установок «Град» і артилерії припинився лише після того, як азербайджанські формування відкрили вогонь у відповідь.

За повідомленнями із Єревана, село Гересхаван Араратського району Вірменії регулярно обстрілюється з боку Нахічеванської автономної республіки.

Покерував — звільни місце

Політичні суперечки все голосніше звучать в Держраді Грузії. Лідер національно-демократичної партії Чантурія заявив, що заступник голови Держради Іоселіані та міністр оборони Кітовані уже виконали свою місію і повинні подати у відставку. На думку Чантурії, нині вони гальмують демократичний розвиток республіки.

Можуть бути небезпечні метаморфози

«До кінця року безробіття у країні може досягти чотирьох мільйонів чоловік», — повідомив голова Комітету з зайнятості Міністерства праці Росії Прокопов. На його думку, найбільша небезпека у тому, що проблема зайнятості загрожує перетворитися із соціальної та економічної в політичну. Прокопов заявив, що в травні у республіці було зареєстровано 151 тисяча безробітних, із них 70 відсотків — жінки.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Президент і його команда

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

ПЕРЕБОРОТИ В СОБІ ДРІБНЕ, ДБАЮЧИ ПРО ВЕЛИКЕ

Представник Президента, зазначив Леонід Макарович, — найвища посадова особа в районі й області. Але сила і авторитет його не у великій владі, що сконцентрована в одних руках, а в підтримці Рад, єдиних дн з обранцями народу. Тільки співпраця з усіма силами, партіями, іншими владними структурами забезпечить успіх.

А щоб люди пішли на таке єднання, треба, аби представник Президента відкинув у собі все дрібне і негідне, був зразком скромності, культури, чесності. Не дай Боже дійти до ділення кабінетів, гаражів, автомобілів — ніхто з людей цього не зрозуміє. Якщо опустимось до такого дрібного — забудемо про народ, єдність, свою державу.

Створення державної виконавчої влади, яка б реально володіла ситуацією, працювала на утвердження нашої державності, сьогодні велика необхідність. Люди відчули невпорядкованість, невизначеність владних структур і хочуть, щоб у нас діяли закони, а влада впливала на хід подій. Чи відчули, сказав Л. Кравчук, представники Президента, яка відповідальність лягає на їхні плечі, чи готові до своєї великої місії?

ОСНОВНА ТУРБОТА — ПРОВЕДЕННЯ ВЕЛИКОМАСШТАБНОЇ РЕФОРМИ

Складається враження, поділився своєю тривогою Президент, що на словах у нас підтримуються реформи, а на ділі гальмуються. У центрі і на місцях проявляється нерішучість. Причиною цього є суб'єктивні чинники. Перший — нездатність окремих кадрів робити рішучий поворот в економіці. Другий — непослідовність у вирішенні цих питань. Скажімо, Верховна Рада приймає урядову програму виходу з економічної кризи, а потім своїми новими документами ставить під сумнів виконання цієї програми. З іншого боку, й сам уряд відтягує конкретні кроки по проведенню реформ. Отож я й запитую: чи є в цій галузі чітка, продумана політика?

Ясно, що одразу всього змінити на краще не можна. Але стабільно працювати на людей необхідно. Це треба знати, як Отченаш.

І на першому плані тут стоїть сільське господарство. Ми розглянули прохання трудівників села, висловлені на недавній зустрічі з керівниками уряду, і фактично всі їх задовольнили. Уже відкриті лінії зв'язку з США та багатьма європейськими країнами, якими йтиме до нас нова технологія. Створюється запас пального до жнив. За долю урожаю відповідаємо всі разом: держава, уряд, Президент. Ми повинні достойно вийти з нинішньої скрути, одночасно проводячи реальну земельну реформу. Господарем на землі має бути тільки та людина, яка працює на ній.

МИ НЕ МАЄМО ПРАВА ВТРАТИТИ ЖОДНУ ТВОРЧУ ОСОБИСТІСТЬ

Проводячи економічні реформи, сказав Л. Кравчук, необхідно захистити людей у нових, незвичних для них умовах. Приватизація викличе додаткову соціальну напругу, конфлікти, породить безробіття, і ми повинні бути готовими до подібного перебігу подій.

Економічну реформу можуть проводити тільки ініціативні, ділові, творчі люди. Їх треба шукати, підтримувати, вчити, допомагати їм.

В особливо скрутному становищі опинилася нині творча інтелігенція. Думаймо про неї, бережімо її, дбаймо про неї. Ці люди заслужили до себе таке ставлення.

ТИСК, ВТРУЧАННЯ, НЕПОВАГА ДО НАШИХ ЦІННОСТЕЙ МАТИМУТЬ АДЕКВАТНУ РЕАКЦІЮ

У міжнаціональній сфері, зауважив Президент, серйозних помилок ми не припустилися. Однак примара сепаратизму уже з'явилася. У міжнаціональних питаннях, як і скрізь, повинна бути принциповість. А ми якось почали загравати з деякими силами, аби вони на нас не образились. Цікава ситуація. Коли говорять про національне відродження, то мають на увазі всіх, крім України. Ніби ми не маємо права на свої цінності.

От і в Криму. Проживає там більш ніж півмільйона українців, а ми боремось, щоб там відкрилась хоч одна українська школа. РРК — демократи тільки для свого, російського народу. Якщо ж заходить мова про інших, проглядається відвертий шовінізм. Демократ той, хто здатний будь-коли відстоювати інтереси свого народу і в будь-яку хвилину підтримувати демократію інших.

Жертва основної маси народу, наголосив Л. Кравчук, не може бути вічною. Ми виступали й виступаємо за те, щоб усі без винятку нації й народності на Україні були рівними і вільними. Тоді буде в нас справді дружна сім'я.

Ми, сказав Президент, за великомасштабні, рівноправні, дружні стосунки з Росією. Але хочемо, щоб не було ніякого тиску, ніяких територіальних чи інших претензій до нас з боку Росії. Чому ми повинні питати в когось дозволу відстоювати свої інтереси, проводити таку політику, щоб захищати інтереси нашого народу? Тиск, втручання, неповага до наших цінностей матимуть адекватну реакцію.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

«ВЕРТИКАЛЬ» ВЧИТЬСЯ

Коло практичних проблем, порушених у запитаннях представників Президента під час зустрічі з Першим заступником Голови Верховної Ради України Василем Дурдинцем, свідчить про те, що недавно сформована «президентська вертикаль» прагне якомога швидше окреслити сферу своєї діяльності, з'ясувати свої функції, налагодити ділові взаємовідносини з органами регіонального і місцевого самоврядування, щоб виправдати своє призначення у посиленні виконавчої влади.

У цій зацікавленій аудиторії В. Дурдинець детально розповів про прийняті пакети законодавчих актів, що стосуються різних сфер життя республіки, про підготовку до судової реформи і розгляду проекту нової Конституції України, виклав свою точку зору на шляхи вдосконалення законодавчого процесу, відносини представницьких і виконавчих органів на місцях.

Особливу увагу під час зустрічі було приділено воєнним питанням, зокрема, принципам оборонної воєнної доктрини України, яка готова вже до розгляду у парламенті.

— Однак, — зауважив Василь Дурдинець, — нас дуже насторожують заяви нового міністра оборони Росії генерала армії Грачова про те, що він має жорстку позицію і готовий направити військові підрозділи в будь-яку країну СНД та в інші для захисту честі й гідності росіян, що під ядерною «парасолькою» повинні перебувати лише держави СНД, які підписали угоду про колективну безпеку. А Україна, як відомо, такої угоди не підписувала. Ці та ряд інших заяв, які робить молодий міністр оборони, примушує нас дуже пильно стежити за процесами, що відбуваються, проводити свою гнучку воєнну політику, спрямовану на захист нашої Вітчизни.

Протягом чотирьох днів представники Президента районної ланки одержали можливість з'ясувати питання, що їх цікавлять, і надалі використати одержану інформацію у повсякденній роботі.

Світлана ПИСАРЕНКО.

Президентові України КРАВЧУКУ Леоніду Макаровичу

ЗВЕРНЕННЯ

Колективу дирекції будівництва Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд

Колектив працівників будівництва Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд занепокоєний тим, що Кабінет міністрів України до цього часу не визначив своєї позиції відносно подальшої долі цієї в недавньому минулому величезної інтеграційної будови країн колишньої РЕВ, хоча ми маємо інформацію про те, що всі комісії, які визначали долю комбінату, дали висновок про продовження цього будівництва. А стан справ зараз такий, що є реальність введення потужностей комбінату у 1993 році, і завершення будівництва обійдеться Україні дешевше за його консервування. Тому нам невідомо, чим керується уряд України, не зирішуючи долю комбінату.

Нас дуже турбує невизначеність нашого становища, соціальна незахищеність у ситуації, яка склалася. Під загрозою подальше існування понад двох тисяч кваліфікованих спеціалістів та шести тисяч членів їхніх сімей.

Більшість із нас працює в дирекції з 1985—1987 років і на своїх плечах винесла всі труднощі будівництва, низьку заробітну плату, соціальну невлаштованість. Нас зв'язує з комбінатом не тільки робота та засоби існування, але й можливість нормально жити після закінчення його будівництва.

Тому кожному з нас ясно, що коли припинення або зупинка будівництва (фінансування) комбінату стане фактом, то ми і наші сім'ї залишаться не тільки без роботи, але і без засобів існування, що рівнозначне лиху. Ми будемо відстоювати право на своє існування всіма можливими засобами, тому що знайти роботу у невеликому районному центрі, де ми живемо, для спеціалістів нашого фаху практично неможливо.

Зараз на майданчику будівництва комбінату перебуває в монтажі і на складах обладнання та інших матеріальних цінностей на сотні мільйонів карбованців, і ми не дозволимо розпродавати, розподіляти або просто розтягувати ці матеріальні ресурси без вирішення нашої долі — без створення робочих місць, без працевлаштування і вирішення наших соціальних проблем. У тому, що коїться, немає нашої вини, і ми маємо право розраховувати на людське ставлення до себе.

А справи складаються так, що наші проблеми хвилюють нас, наші сім'ї і наших безпосередніх керівників, і це примушує нас звернутися до Вас, шановний Леоніде Макаровичу, і просити Вашої підтримки та допомоги.

Звернення прийнято на зборах трудящих дирекції КГЗКОРу і під його текстом поставили підписи 1200 чоловік.

МІФ СТОЛІТТЯ,

або За чию музику розплачуються Ради

Чи можна критикувати й не сприймати те, чого практично немає і не було? Незважаючи на очевидну абсурдність даного запитання, відповідь на нього ще абсурдніша — можна. Це, до речі, з успіхом демонструють всі, кому лише не ліньки — від дядьків за чарчиною до політиків найвищого рангу. Особливо, коли йдеться про Ради народних депутатів. Мовляв, вони нежиттєздатні, аморфні, нічого не могли зробити відтоді, як їм надали найширші права і повноваження. При цьому майже ніхто не утруднює себе відповіддю на запитання, чи справді мали вони широко розрекламовані повноваження і права чи, може, продовжували існувати як прикриття для владарювання зовсім інших структур. Історія якраз свідчить про останнє.

Запровадження інституту представників Президента викликало на місцях неоднозначну реакцію. Подекуди Ради одразу стали в опозицію, сприйнявши нововведення як зазіхання, так би мовити, на свою вотчину. В інших регіонах навпаки — полегшено зітхнули. Мовляв, хай тепер державна адміністрація віддувається за виконання тих чи інших програм. Тож започатковуючи нову рубрику, редакція надасть можливість відстоювати свою точку зору як прихильникам нового інституту влади, так і опонентам. Мається на увазі тим, хто вважає, що Ради як органи влади ще не вичерпали себе. Тобто на стику різних поглядів намагатимемося вивести формулу об'єднувального, а не конфронтаційного начала. Тим більше, що найменша пробуксовка економічних реформ у майбутньому вдарить бумерангом уже по новому інституту влади. Про це переконливо свідчить досвід Росії, де президентське представництво має вже свою історію. Оскільки в нас воно тільки створюється, писати про його успіхи чи прорахунки ще, звичайно, рано. Щодо Рад, то їхній «вік» скоро сягне дев'яносторічної відмітки. Тому у запропонованій вашій увазі статті робиться спроба аналізу роботи представницького органу влади в історичному аспекті.

ПЕРШІ Ради робітничих депутатів, як відомо, виникли у травні 1905 року. Одразу відреагував на їх створення В. Ленін. У листі до редакції центрального органу РСДРП «Новая жизнь» він, зокрема, писав: **«Це буде тимчасовий союз для ясно визначених найближчих практичних завдань, а на сторожі ще важливіших, корінних інтересів соціалістичного пролетаріату, на сторожі його кінцевих цілей неухильно стоїть самостійна і витримана принципово Російська соціал-демократична партія більшовиків...»** (тут і далі підкреслено мною. — В. Т.).

Напевне, й без коментаря зрозуміло, яку роль відводили Радам більшовики на чолі зі своїм лідером ще 87 років тому. Цей догматичний постулат комуністи засвоїли не згірш, ніж віруючі одну із заповідей Божих, й прагнули завжди ні на крок не відступити від нього. Щоправда, вела їх одним, назавжди обраним шляхом, не свята віра в непомильність свого вождя, а безмежна жадоба влади, магістраль до якої він їм показав. Уже тоді, як свідчить вищенаведена цитата з листа Леніна, вони не збиралися ні з ким її ділити. Але для «вигрібання каштанів з вогню» з легкістю готові були використати будь-чиї руки. Тобто тих, хто мав певну вагу в суспільно-політичному житті. З такою ж легкістю, досягнувши мети, відвертались від учорашніх спільників або втрачали до них інтерес, якщо останні сходили з арени суспільного життя як політична сила.

Через два місяці після Лютневої революції у Петрограді відбувся Всеросійський з'їзд селянських, а в червні — загальнонаціональний з'їзд робітничих і селянських депутатів. Утворені на них **Центральний Виконавчий Комітет Рад робітничих і селянських депутатів і Виконавчий Комітет Всеросійської Ради селянських депутатів були більш представницькими і завдяки найширшій підтримці населення сильнішими від Тимчасового уряду. Останній,** до речі, мав проіснувати до Установчих зборів. Більшість у Радах та їхніх центральних органах належала меншовикам та есерам. Проте **першого, найсильнішого удару органам народовладдя завдали більшовики, чий вплив на робітників і селян у ті часи був незначним. Рвучись до влади, вони вирішили форсувати події збройного повстання. Дії Військової організації ЦК РСДРП(б)** під керівництвом М. Подвойського та В. Невського, яка в перші дні липня вивела на вулиці Петрограда озброєних матросів і солдатів, що призвело до масових безпорядків та вбивств, інакше, ніж провокацією проти демократичних сил, не назвеш. Під удар пробудженої до життя реакції було поставлено не лише ліві сили, а й поміркованих соціалістів, які складали більшість в органах народовладдя.

Ради змушені були перейти на оборонні позиції. Їх виконкоми, зібравшись на спільне засідання, прийняли резолюцію, в якій охарактеризували події 3—5 липня як «авантюрну спробу збройного повстання, підготовленого анархо-більшовицькими елементами». Таке визначення викликало гнів Леніна, який звинуватив Ради, що вони «перетворилися у фіговий листок контрреволюції», «схожі на баранів, приведених на бойню», тощо. У той же час вождь більшовиків поблажливо поставився до соратників, котрі своїми діями по суті інспірували наступ реакції і цим самим позбавили Ради реальної влади. **І якщо формулювати ті далекі події ідеологічними термінами нашого недавнього минулого, то можна з певністю твердити, що першими антирадянщиками були більшовики зі своїми лідерами.**

Та Ради свою життєздатність і могутність продемонстрували ще раз, зірвавши спробу корніловщини встановити контрреволюційну диктатуру. Тоді на штандартах більшовиків знову з'явився лозунг «Вся влада Радам». **Проте Ленін і Троцький вважали перехід влади до Рад проміжним етапом розвитку соціалістичної революції на шляху до встановлення диктатури пролетаріату і найбіднішого селянства. І для досягнення мети** не гребували нічим. Зокрема, з допомогою маневрів під час обговорення процедурного питання їм вдалося здобути перемогу в Петроградській Раді щодо пропорційного представництва від партій. Абсолютна більшість есерівсько-меншовицької президії на знак протесту покинула зал, чим одразу скористалися соратники Троцького. Саме він став головою, а до президії ввійшли чотири більшовики, два есери, один меншовик. Ця подія відіграла вирішальне значення під час підготовки майбутнього перевороту. Адже Рада до жовтневих днів залишалася найвпливовішим органом у столиці імперії.

...Ще не закінчилося засідання Військово-Революційного комітету, котрий розробляв план захоплення влади, а Ленін уже написав звернення «До народів Росії» про створення Радянського уряду, яке телеграфом передали по всій імперії. Це стало свого роду тиском на делегатів другого Всеросійського з'їзду Рад, котрих необхідно було поставити перед фактом створення нового уряду, функції якого самозванно присвоїли собі більшовики, а також очевидна авантюра, оскільки Зимовий на той час перебував ще в руках Тимчасового уряду.

На з'їзді, який відкрився пізно ввечері, 505 делегатів з 670 виступали за створення уряду пропорційно партійному складу депутатів. По суті, його можна було сформувати цілком демократичним, якби меншовики та есери на знак протесту проти, як вони заявили, більшовицького перевороту не покинули з'їзд.

Меншовик і відомий публіцист М. Суханов пізніше писав:

— Залишаючи більшовиків з одними лівими есерівськими хлопцями, ми своїми руками віддали більшовикам монополію над Радами, над масами, над революцією. По своїй нерозумній волі ми забезпечили перемогу всій «лінії Леніна»...

Демонструючи благородний гнів, есери й меншовики, очевидно, сподівалися на перемогу під час Установчих зборів. Це були цілком реальні надії, але без врахування одного — люди, які беруть владу за допомогою зброї, рідко віддають її в парламентській боротьбі. І це переконливо засвідчив розгін Установчих зборів. А війна і червоний терор остаточно доконали опозиційні сили. Розпочиналась ера однопартійної диктатури, а Ради перетворювалися справді у «фіговий листок» і виконкоми компартійних органів. І чи не найкраще з усіх передбачила наше майбутнє Роза Люксембург. За кілька місяців до своєї трагічної загибелі вона писала:

...— Ленін і Троцький висувають виборні органи Рад як істинне представництво трудящих. Однак зі знищенням у всій країні громадського життя буде паралізовано життя і в самих Радах. Без загальних виборів, без необмеженої свободи преси і зборів, без свободи боротьби думок завмре життя і у всіх громадських інстанціях. Залишиться лише уявне життя, при якому тільки бюрократія буде діючим елементом. Суспільне життя поступово засинає. Діє лише дюжина видатних партійних керівників. І будуть тягати еліту робітничого класу зборами, вона буде аплодувати промовам вождів і одноголосно затверджувати запропоновані їй резолюції. Словом, це буде диктатура, але не диктатура пролетаріату, а групки політиків.

Це пророцтво далекого 1919 року, як ми мали можливість пересвідчитися, справдилося з точністю один до одного. А Ради, як органи народовладдя, перетворилися в утопію. Хоча для втілення її в життя дещо намагалися зробити. Зокрема, п'ятнадцятитисячний загін кронштадтських моряків напередодні повстання 1 березня 1921 року вимагав від уряду Леніна — Троцького розпуску існуючих і виборів нових Рад при таємному і вільному голосуванні. Ревком звернувся також до зовнішнього світу із закликом, в якому, зокрема, говорилося, що **«фельдмаршал Троцький, весь у крові робітників, першим відкрив вогонь по революційному Кронштадту, котрий повстав проти комуністичного уряду, щоб відновити справжню Радянську владу...»** Жорстоко були придушені повстання і в інших губерніях Росії та України. Недарма Л. Троцький, відправляючи своїх емісарів в Україну, наказував: **«Зробіть усе, щоб у Ради й виконкоми ввійшла більшість комуністів і співчуваючих. Вживіть всіх заходів до того, щоб на Всеукраїнський з'їзд Рад не потрапили ті від волостей, які можуть примкнути на з'їзді до наших ворогів і таким чином обрати уряд України не з комуністів-більшовиків. Пам'ятайте, що для досягнення наміченої мети всі засоби годяться».**

Науку Леніна про те, що Ради й більшовицька партія — не тимчасовий союз, і накази Троцького про досягнення мети будь-якими засобами, їх соратники засвоїли чітко. Диктуючи свою волю органам народовладдя, які фактично перестали бути як такими, компартійна номенклатура зробила з них ширму, щоб мати можливість виступати нібито від імені народу. Стосовно ж Рад, то про ставлення до них переконливо свідчить добір кадрів та відносини між так званими органами народовладдя і компартійними. Щоб очолити, наприклад, Раду будь-якого рівня, обов'язково потрібно було потрапити спершу в партійну обойму. Головою сільради часто ставали невдахи з числа секретарів парторганізацій колгоспів і радгоспів, які «не тягнули» на попередній роботі, шлях до крісла голови міської чи районної Ради здебільшого пролягав через випробування на вірність у партійних органах.

Однак, увірувавши у свою непогрішність та вічність, компартійна верхівка вирішила, не криючись, свою фактичну диктатуру закріпити і юридично. Так, у Конституції з'явилася шоста стаття, яка пізніше стала початком краху КПРС та її структурних підрозділів у деяких колишніх республіках. Адже саме з наступу на пресловуту шосту статтю і її відміни розпочали відлік своїх перемог демократичні сили. Проте слід віддати належне й партноменклатурі. Вона раніше за всіх передбачила зміни, які грядуть у суспільстві, й почала відходити на заздалегідь визначені позиції. Розпочалось активне перекидання кадрів у Ради. І ось уже разом із вчорашніми дисидентами поборники «світлого майбутнього» скандують лозунги, поцуплені свого часу більшовиками в есерів, — «Вся влада Радам», «Землю — селянам», «Фабрики — робітникам» — прекрасно знаючи, що вона все одно залишиться в руках вірних людей. Варто лише згадати суміщення посад перших секретарів і голів органів народовладдя, а потім розмежування законодавчої і виконавчої влади, коли більшість компартійних керівників так і не поступилася нікому своїм кріслом у Раді. До речі, навіть у багатьох районах західноукраїнських областей не є дивиною, коли на посаді голови Ради виявляється колишній компартійний секретар.

Однак і не це головне, адже в органах народовладдя після перших демократичних виборів почало працювати чимало людей, справді відданих справі демократії. Проте зробити що-небудь для задуманого вони так і не змогли. Й не лише через недосконалість новоприйнятого Закону про Ради і місцеве самоврядування, а передусім через те, що виконувати його ніхто і не збирався. Внаслідок цього представницькі органи знову залишилися в ролі прохачів, а справжніми господарями стали керівники сільськогосподарських та промислових підприємств, які, приміром, для блокування рішень Рад про виділення коштів на потреби міста чи села вміло використовували ради своїх трудових колективів. Мрією залишилось і формування бюджету знизу доверху, а не навпаки. Все це на фоні загального економічного хаосу і дало привід говорити, що органи народовладдя не вміють користуватися наданими їм повноваженнями.

І ось, нарешті, прихильники сильної влади одержали те, до чого прагнули, — представників Президента. Останні тепер можуть також ставити питання про розпуск Ради, чого не було навіть при однопартійній диктатурі. Добре, що вищий законодавчий орган держави відмовився закріпити нову інституцію влади у відповідній статті Конституції. Навіть тимчасово, бо з минулої практики ми добре знаємо, що немає нічого довговічнішого від тимчасового. Хоча відомо й інше: відсутність тривалий час в Основному Законі пункту про «керівну і спрямовуючу силу» не завадило саме їй правити державою.

Отже, Ради (окрім базового рівня) у черговий раз потерпіли фіаско. На мою думку, через те, що їх ніколи не допускали до влади й вони не мали ніякого досвіду управління державою. А твердження про належність влади їм були найживучішим міфом, який проіснував понад 70 років. І в нинішній ситуації стає очевидною необхідність їх реформування. Розпочинати ж треба не з поправок і доповнень до мертвонароджених законів, а з розробки концепції про Ради як органи самоврядування. Бо, як на мене, без належної і ефективної представницької влади приречена на поразку у своїй діяльності й державна адміністрація. Більше того — остання може стати сліпим знаряддям для утвердження в майбутньому нової диктатури і згортання демократичних процесів. Щоб цього не сталося, влада має бути не лише розумно розмежована, а поділена між виконавчими і представницькими органами.

Василь ТУГЛУК,
парламентський кореспондент «Голосу України».

Телеграфним рядком з Тернопільщини

ОБІЦЯВ ПАН: МУНДИР ДАМ

Великобірківська фабрика госптоварів виготовила експериментальну партію нарукавних знаків для збройних сил України. Її подальша доля — в руках експертів Міністерства оборони, які мають санкціонувати серійний випуск.

НЕ ТЯГЛИ ГУМУ

До існуючих дефіцитів на Тернопільщині додався ще один — молочні шланги на тваринницьких фермах. За його подолання узявся колектив Копичинської фабрики гумових іграшок, що в Гусятинському районі, здійснивши відповідне переобладнання свого виробництва.

МОЛОДО — НЕ ЗЕЛЕНО

Тернопільський школяр Сашко Ткачук змалку складає казки. Як свідчить його перша збірочка «Пригоди їжачка», яку він видав при підтримці «Галицько-Волинського братства», Сашко цілком самобутній автор. Другу збірку семикласник пообіцяв видати під час шкільних канікул.

ОЖИЛА КОЗАЦЬКА СЛАВА

Торік народний депутат України тернопільчанин Левко Крупа завершив роботу над драмою-легендою «Ой, Морозе-Морозенку». За цей твір його удостоєно звання лауреата премії імені братів Лепких. Нещодавно п'єса дебютувала на сцені Херсонського муздрамтеатру імені Миколи Куліша.

Василь БАБУХ.

Реалії

МЕМЕНТО МОРІ

...Коли витягали утопленика, навіть бувалі міліціонери не витримували й відверталися. Однак працівники малого підприємства «Пам'ятай» бачили й не таке. Часом їм доводилося мати справу з покійниками, що пролежали в теплій кімнаті місяць чи більше. Коли зайти до приміщення було неможливо — одягали протигази...

Хай читач вибачить за натуралістичні подробиці — але за цю роботу мало хто візьметься. МП «Пам'ятай» існує вже майже рік. Очолює його Віктор Радзюк. Якось він став свідком того, як ховали самотню літню жінку — без найменшої пошани, «немов собаку». Після того випадку Радзюк і добився створення в Житомирі служби, що займається перевезенням мерців до моргу та похованням «нічиїх» покійників. Гроші МП отримує з бюджету міськвиконкому.

...Давньоримський вислів «Мементо морі» — «Пам'ятай про смерть» відомий широко. Але знати — одне, а робити і пам'ятати — зовсім інше.

В'ячеслав НЕЧИПОРЕНКО.
Інформагенція «Вісник».

Житомир.

ВАШ НОВИЙ ПАСПОРТ

Актуальне інтерв'ю

Блакитно-жовте полотнище прапора, малий державний герб, гімн — усі ці символи України уже добре знані далеко за межами країни. А про новий український паспорт розмова з людиною, яка має безпосереднє відношення до справи — заступником міністра внутрішніх справ, генерал-майором міліції **В. Недригайлом.**

— Валентине Михайловичу, читачів «Голосу України» цікавить, коли ми отримаємо нові паспорти.

— Виготовлення документів — справа непроста. Від ескізів до серійного друку кожен проходить експертну оцінку спеціалістів багатьох відомств. Кабінет Міністрів доручив МВС разом з Мінюстом розробити проект Положення про паспорт громадянина України, макет цього документа, його опис. Врахувавши всі зауваження, зразок паспорта передали на розгляд Верховної Ради. Після обговорення і затвердження остаточного варіанта бланка буде розроблено зразок цього документа і запущено його у виробництво.

— Як виглядає цей документ?

— Зовнішній вигляд: на темно-синьому фоні обкладинки (до речі, саме такий колір мають паспорти більшості країн як найбільш практичний) між викарбуваних позолотою слів «Україна» і «Паспорт» вміщено малий герб нашої держави — тризуб. Але головні принципові зміни внесено у внутрішній зміст документа. Якщо радянський паспорт призначався лише для внутрішнього користування, а для закордонних поїздок видавалися документи різних категорій (туристичний, загальногромадянський, дипломатичний, службовий), то паспорт громадянина України буде єдиним посвідченням особи як в середині держави, так і за кордоном. Таким чином матеріалізується право громадянина України на безперешкодний виїзд за кордон незалежно від мети поїздки. У новому паспорті не буде граф «національність», «сімейний стан», «діти», «військовий обов'язок». Натомість у запропонованому варіанті з'явилася найбільша за обсягом графа «візи». А для полегшення роботи служб ВВІР і митниці на внутрішньому правому боці обкладинки пропонується впоперек сторінки надрукувати відомості про тип, код держави, номер паспорта, прізвище і дату народження власника документа тощо. Ця сторінка заповнюється один раз — під час оформлення першого виїзду за кордон і заклеюється спеціальною плівкою. Пропонується також використовувати кольорові фотографії власників паспортів розміром 35×45 міліметрів. Всі необхідні дані заповнюватимуться українською, російською та англійською мовами. Щодо української та російської мов — то це вимога статті 14 Закону «Про мови в Українській РСР», який чинний і сьогодні. Англійська використовуватиметься як міжнародна.

— Отже, доручену МВС та Мінюсту справу виконано. Що далі?

— Після затвердження Верховною Радою зразка паспорта його буде передано у виробництво. Виготовити цей документ буде непросто — на території України подібних поліграфкомбінатів немає. Тому вирішено створити власну поліграфічну базу. Розпорядженням уряду створено поліграфкомбінат «Україна» по виготовленню цінних паперів та документів суворого обліку. Його підпорядковано Мінфіну. Але для виготовлення бланків нових паспортів ще треба створити «Держзнак», забезпечити його спеціальним обладнанням, матеріалами.

— Як буде захищено новий паспорт від підробок?

— Тут передбачається ціла система. Для запобігання, скажімо, переставленню сторінок, які скріплені у нині діючому паспорті металевими скобами, запропоновано прошивати їх внакидку нитками. Номер буде проставлятися не фарбою, а спеціальною перфораційною машиною. Кожна з тридцяти двох сторінок документа захищена синьо-жовтою сіткою.

— Отже, загальна паспортизація громадян України — справа не одного місяця...

— І навіть не одного року. Почнемо роботу, розраховану на шість років, в останні місяці нинішнього року. А вже сьогодні МВС України згідно розпорядження Президента та Закону «Про громадянство України» розпочало внесення змін до паспортів радянського зразка. За допомогою спеціальних штампів і печаток на лівій внутрішній сторінці обкладинки замість абревіатури «СССР» вдруковується «Україна», на другій сторінці цього ж розвороту напис «Паспорт гражданина Союза Советских Социалистических Республик» буде замінено на «Паспорт громадянина України». Кругла гербова печатка і підпис посадової особи, яка внесла корективи, засвідчать дійсність змін. Інструктивна нарада з цього приводу, яка відбулася у МВС для начальників паспортних служб, засвідчила принципову готовність швидко провести переоформлення.

Інтерв'ю спеціально для «Голосу України» провів Олег МАЩЕНКО (Центр громадських зв'язків МВС України).

РИНОК ШТОВХАЄ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА

На запрошення керівництва Польської Агенції Інформаційної група журналістів нашої газети побувала у Варшаві. Ці відвідини мали заклasти основи співробітництва між двома інституціями.

Агенція інформаційна — досить широке акціонерне об'єднання. Вона діє в галузях інформаційній, пресовій, видавничій, радіо і телебачення, виробництва фільмів, обслуговування журналістів Польщі та закордоння, робить чимало корисного для торгівлі та обслуговування населення.

Останніми роками в наших дружніх незалежних державах усе владніше заявляють про свій прихід ринкові відносини. Проте вони не можуть нормально розвиватися без точної та своєчасної інформації, без добре поставленої реклами. Саме з неї журналісти обох країн і вирішили розпочати співробітництво. Польська сторона пропонує постачати нашу газету рекламою та іншою економічною інформацією, а «Голос України» погоджується її друкувати. З цього приводу укладено спільний протокол про наміри, який з польської сторони підписали директор Агенції ПАІ — Прес Мирослав Махнацький та головний редактор Агенції Едвін Бендик. Під час наступного відвідання Києва польською делегацією сторони сподіваються укласти взаємовигідний договір.

Ракурс

...Мінус електрифікація

Здавна невеличка річечка Синявка, що протікає через село Осой Іршавського району на Закарпатті, вірно служила селянам — крутила жорна водяного млина. Але настали часи великої механізації й суцільної електрифікації — і про млин забули.

Нині, завдяки сільським умільцям на чолі з колишнім шахтарем Юрієм Варцабою, знову працюють лопасті. І селянам зручно — дешева енергія меле борошно, б'є олію, і їздити далеко не треба.

На фото Г. УДОВИЧЕНКА: Ю. Варцаба біля млина.

ВІЧНІСТЬ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Тільки у нас

Рік тому в Корсуні-Шевченківському на Черкащині було введено в експлуатацію завод по виготовленню плитки з природних матеріалів. Підприємство одразу опинилось на видноті, адже в колишньому Союзі воно було єдиним, з ним почали налагоджувати стосунки і зарубіжні партнери.

Останньому посприяло й те, що завод працює на італійському обладнанні. Відома італійська фірма Морденті те обладнання не лише поставила, а й навчила наших спеціалістів його обслуговувати. Співробітництво триває.

Цехи ми зводили самі — це зробив наш будівельний комбінат акціонерного товариства «Рось». Плануємо розширити виробництво, що дозволить подвоїти потужності.

Усе робиться у відповідності з сучасними вимогами. Завод — екологічно чисте підприємство, вода, що використовується для розпилювання гранітних брил, «працює» у замкненому циклі. У технологічному плані передбачено все, щоб з високоякісних порід граніту виробляти продукцію, яка за міцністю й красою відповідала б світовим стандартам. Наша полірована плитка широко використовується для зовнішнього й внутрішнього облицювання готелів, офісів, палаців спорту, будинків культури, учбових закладів, пам'ятників — для всього, що вимагає краси й довговічності. Замовник може на свій смак вибрати червону чи сіру плитку розмірами 300×300×10 або 300×150×10 або 150×150×10 міліметрів. Причому, якщо замовник бажає, наші спеціалісти доставлять плитку в будь-яку область України, самі швидко та якісно виконають облицювальні роботи. Ціни, зрозуміло, за домовленістю.

Володимир МЕЛЬНИК, директор будівельного комбінату акціонерного товариства «Рось».

Черкаська область.

...І ПАСПОРТ

...на» по виготовленню цінних паперів та документів суворого обліку. Його підпорядковано Мінфіну. Але для виготовлення бланків нових паспортів ще треба створити «Держзнак», забезпечити його спеціальним обладнанням, матеріалами.

— Як буде захищено новий паспорт від підробок?

— Тут передбачається ціла система. Для запобігання, скажімо, переставленню сторінок, які скріплені у нині діючому паспорті металевими скобами, запропоновано прошивати їх спецнитками. Номер буде проставлятися не фарбою, а спеціальною перфораційною машиною. Кожна з тридцяти двох сторінок документа захищена синьо-жовтою сіткою.

— Отже, загальна паспортизація громадян України — справа не одного місяця...

— І навіть не одного року. Почнемо роботу, розраховану на шість років, в останні місяці нинішнього року. А вже сьогодні МВС України згідно розпорядження Президента та Закону «Про громадянство України» розпочало внесення змін до паспортів радянського зразка. За допомогою спеціальних штампів і печаток на лівій внутрішній сторінці обкладинки замість абревіатури «СССР» вдруковується «Україна», на другій сторінці цього ж розвороту напис «Паспорт гражданина Союза Советских Социалистических Республик» буде замінено на «Паспорт громадянина України». Кругла гербова печатка і підпис посадової особи, яка внесла корективи, засвідчать дійсність змін. Інструктивна нарада з цього приводу, яка відбулася у МВС для начальників паспортних служб, засвідчила принципову готовність швидко провести переоформлення.

Інтерв'ю спеціально для «Голосу України» провів Олег МАЩЕНКО (Центр громадських зв'язків МВС України).

...ЗАМОВЛЕННЯ

...ерного това... Плануємо ...обництво, що ...воїти потуж...

...у відповід... ...ми вимогам. ...огічно чисте ...да, що вико... ...м розпилюван... ...ил, «працює» ...иклі. У тех... ...ні передбаче... ...високоякісних ...обляти про... ...ністю й кра... ...а б світовим ...ша полірова... ...о використо... ...внішнього й

внутрішнього облицювання готелів, офісів, палаців спорту, будинків культури, учбових закладів, пам'ятників — для всього, що вимагає краси й довговічності. Замовник може на свій смак вибрати червону чи сіру плитку розмірами 300×300×10 або 300×150×10 або 150×150×10 міліметрів. Причому, якщо замовник бажає, наші спеціалісти доставлять плитку в будь-яку область України, самі швидко та якісно виконають облицювальні роботи. Ціни, зрозуміло, за домовленістю.

Володимир МЕЛЬНИК, директор будівельного комбінату акціонерного товариства «Рось».

Черкаська область.

РИНОК ШТОВХАЄ ДО СПІВРОБІТНИЦТВА

На запрошення керівництва Польської Агенції Інформаційної група журналістів нашої газети побувала у Варшаві. Ці відвідини мали закласти основи співробітництва між двома інституціями.

Агенція інформаційна — досить широке акціонерне об'єднання. Вона діє в галузях інформаційній, пресовій, видавничій, радіо і телебачення, виробництва фільмів, обслуговування журналістів Польщі та закордоння, робить чимало корисного для торгівлі та обслуговування населення.

Останніми роками в наших дружніх незалежних державах усе владніше заявляють про свій прихід ринкові відносини. Проте вони не можуть нормально розвиватися без точної та своєчасної інформації, без добре поставленої реклами. Саме з неї журналісти обох країн і вирішили розпочати співробітництво. Польська сторона пропонує постачати нашу газету рекламою та іншою економічною інформацією, а «Голос України» погоджується її друкувати. З цього приводу укладено спільний протокол про наміри, який з польської сторони підписали директор Агенції ПАІ — Прес Мирослав Махнацький та головний редактор Агенції Едвін Бендик. Під час наступного відвідання Києва польською делегацією сторони сподіваються укласти взаємовигідний договір.

Ракурс

...Мінус електрифікація

Здавна невеличка річечка Синявка, що протікає через село Осой Іршавського району на Закарпатті, вірно служила селянам — крутила жорна водяного млина. Але настали часи великої механізації й суцільної електрифікації — і про млин забули.

Нині, завдяки сільським умільцям на чолі з колишнім шахтарем Юрієм Варцабою, знову працюють лопасті. І селянам зручно — дешева енергія меле борошно, б'є олію, і їздити далеко не треба.

На фото Г. УДОВИЧЕНКА: Ю. Варцаба біля млина.

ОБЕРЕЖІМО «ОБЕРІГ»

У «Вечірньому Києві» за 13 травня ц. р. надруковано статтю «Оберіг» за межами Луцька?». Ще раніше на цю тему відгукнувся «Голос України». В обох матеріалах йдеться про Всеукраїнський фестиваль авторської пісні та співаної поезії «Оберіг», гордість Волині, та, либонь, і всієї України.

Торік на «Оберіг» я приїхав вперше. Їхав насторожено: вже мав невеселий досвід зіткнення з войовничою бездарністю, котра нині дуже оперативно пробивається на «теплі місця» в культурі. Ще були перед очима «творчі» критерії Київського туру «Червоної Рути-91», немов списані з компартійних, де лише замість ідеологічної спрямованості з'явилася національна, а по суті — поверхово - атрибутивна, такий собі шароварно - вишиванково - гопаковий «патріотизм». Коли офіційною культурою вважався партійно-совковий ерзац, ще була надія на відродження справжньої культури. Та коли тепер такий самий ерзац, тільки нашпигований гаслами нової кон'юнктури, видається за довгождане відродження — стає, щиро кажучи, не по собі.

В Луцьку мої побоювання розсіялися першого ж дня. Я потрапив в атмосферу творчого спілкування «гітарного братства», зустрівся з чудовою інтелігентною публікою, відчув себе у знайомій обстановці фестивалю авторської пісні високого рівня. Давно мріючи справу з традиційними російськими фестивалями бардів з духом своєрідної альтернативи бездуховній естраді — я лише мріяв про щось аналогічне в українській культурі: «Оберіг-91» став для мене наочним втіленням тої мрії. За три роки свого існування фестиваль розвинув свою творчу висоту до рівня, до якого російськомовні барди йшли десятиліттями. І тут не остання заслуга організаторів, передусім — Олексія Левченка та його фірми «Світ» з Луцька. Я по-доброму позаздрив їх енергії, ентузіазму, вмінню залучити до роботи цікавих, неординарних людей, здатністю зробити буквально неможливе, щоб забезпечити життя фестивалю.

У грудні фірма «Світ» організувала нараду, де ми розробили концепцію подальшого розвитку фестивалю, сформулювали його творчі критерії, побудували модель «Оберігу-92» з урахуванням досвіду минулих років і тих завдань, що постають перед фестивалем. Здавалося б, лишилося з нетерпінням чекати нашого свята, об'єднавши зусилля тих, кому воно дороге. Замість цього навколо «Оберегу» несподівано розпалюється буря пристрастей.

Чи варто пояснювати, що провести такий пісенний форум — справа непроста? Якщо торік на це потрібні були сотні тисяч карбованців, то нині рахунок йде на мільйони. Звичайно, фірмі «Світ» буде нелегко виділити такі гроші, і кожний доброчинець, що підставить плече під цю ношу, зробить добру справу для української культури. Та коли цим плечем не стільки підтримують, скільки — відштовхують суперника, це важко сприйняти як турботу про розвиток культури.

Я особисто не знаю тих, хто представляє новоявлений «Контра-Оберіг», можливо, вони теж достойні люди. Але як тоді пояснити методи запрошення учасників на їх фестиваль, запланований на червень? Чи сумісне з культурою комплектування листів-запрошень учасникам «додатками», у яких Левченка та його друзів обливають брудом, звинувачують у фінансових зловживаннях, різного роду торгівельних махінаціях, корисливості намірів і т. п.? Якщо навіть подібні факти стали відомі, то чи не є то компетенцією правоохоронних органів? Буває, що ми помиляємося в людях, хоч знайомство з ентузіастами О. Левченком, Б. Грінбергом та рештою господарів «Оберегу» якось не в'яжеться для мене з описаним їх опонентами образом корисливих ділків-спекулянтів. Звичайно, це суб'єктивно. Але є й об'єктивне: безумовна шкода фестивалю і всій пісенній культурі України. Життя рано чи пізно розбереться з тим, хто саме завдав тієї шкоди. Але буде невелика втіха, якщо за час «розборів» ми загубимо найкращий в Україні поетично-пісенний фестиваль, властне єдиний у своєму роді.

«Оберіг-91» пройшов не у всьому ідеально. Неминучими є якісь прорахунки, несподіванки, організаційні проблеми (хоча їх було менше, ніж можна було сподіватись). Були й ображені, справедливо чи ні. Але я всім серцем вірю, що всі ми, кому істинно дорога українська культура, станемо вище наших особистих образ і амбіцій.

Ігор ЖУК, лауреат фестивалю «Оберіг-91».

Київ.

Реклама

Брюховецький, с...

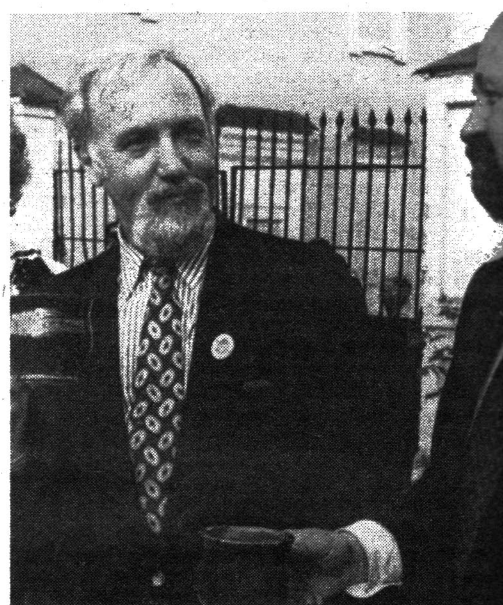
Вітаємо...

Якщо вірити класику, що весь світ — театр, то театралізоване освячення після 175-річної ювілейної перерви Києво-Могилянської Академії з деякими організаційними збоями, нетерпінням глядачів, було цілком природним...

6 червня урочисто був освячений університет Києво-Могилянська Академія, який приймає цього року перших студентів. А потім був церемоніальний похід до Покровської церкви, запалення лампади Знань, прийняття перших членів з видачею їм пам'ятних дипломів до Києво-Могилянського братства. Ними стали: професор Ратгертського університету (США) Тарас Гунчак, відомий своєю подвижницькою діяльністю на користь розбудови молодої української держави, кримський меценат Юрій Колесников, знаний як людина, що багато зробила, зокрема, для підтримки української незалежної преси (ке...

рівник «... інші «бат... мисловості ...ками» до ... ли записув... (і «сестри... не поруше... диції), спл... Києво-Моги... — унікаль...

В ОСНОВІ ... ДОВІРА, ...

Десятки тисяч українців є громадянами Польщі. Так само, як для тисяч поляків наша земля стала рідною. Історія взаємовідносин наших народів сягає своїм корінням у сиву глибінь віків. Коли тільки починали виникати перші слов'янські державні утворення.

На жаль, впродовж тривалого часу справжню історію наших взаємовідносин старанно фальсифікували. Імперія робила все для того, щоб покласти край самобутності своїх підданих, перетворивши їх у стадо покірних мамелюків.

І от нині настав час поставити запитання: якими ж насправді були взаємини поляків і українців? Перший крок до висвітлення цього питання, здається, зроблено на міжнародній науковій конференції «Польща — Україна: історична спадщина і суспільна свідомість», яка відбулася в Кам'янці-Подільському.

Треба визнати: польська сторона зробила більше в дослідженні цього питання. Зокрема створено відповідні наукові структури, виділено фонди на розробку теми.

Не хотілося б займатися самобичуванням. Але ж ніде правди діти: позбавлені упродовж століть власної державності, українці зазнавали

на собі б... експеримен... національ... тере щеплен... безжальна... сильницьк... штучний ... рана Чорн...

Дорога ... ла в стра... правда, й ... во шанува... таризму. ... душення ... 1864 року... активне р... гонізмів ... цього вико... фліктні ст... з сусідам... їнцями: на... вколо пан... Україні т... валися пр... визвольно... років. ... «єдиної і ... ли на оп... України ... вою війно...

Що бул... те не слід... гато прогр... несено з ... Це й Л... 1588 року... ших фунд... вових док... ні, це й п... ні й пара... впливали ... шої культ...

РЕЖІМО «ОБЕРІГ»

ьому Києві» за
р. надруковано
ріг» за межами
е раніше на цю
увся «Голос Ук-
бох матеріалах
Всеукраїнський
авторської пісні
поезії «Оберіг».
ині, та, либонь.
и.
Оберіг» я при-
Їхав настороже-
невеселий досвід
войовничою без-
ра нині дуже
робивається на
» в культурі.
ед очима «твор-
Київського туру
ути-91», немов
омп йних, де
ть ологічної
з'явилася на-
по суті — по-
рибутивна, такий
но - вишиванко-
й «патріотизм».
ною культурою
артійно-совковий
ла надія на від-
равжньої культу-
тепер такий са-
тільки нашпиго-
и нової кон'юнк-
ься е довго-
дженн — стає,
, не по собі.
мої побоювання
ершого ж дня.
в атмосферу
кування «гітар-
а», зустрівся з
лігентною публі-
себе у знайомій
естивалю автор-
високого рівня.
справу з тради-
ійс и фести-
в хом своє-
рнативи безду-
раді — я лише
сь аналогічне в
культурі: «Обе-
для мене наоч-
м тої мрії. За
о існування фе-
инув свою твор-
рівня, до яко-
ькомовні барди
іттями. І тут не
уга рганізато-
сім — Олексія
його фірми
цька. Я по-доб-
дрив їх енергії,
мінню залучити
ікавих, неорди-
, здатністю зро-
но неможливе,
ити життя фес-

ірма «Світ» ор-
раду, де ми роз-
цію подальшо-
у фестивалю,
и його творчі
удували модель
з урахуванням
лих років і тих
постають перед
Здавалося б,
лишилося з нетерпінням чекати нашого свята, об'єднавши зусилля тих, кому воно дороге. Замість цього навколо «Оберегу» несподівано розпалюється буря пристрастей.

Чи варто пояснювати, що провести такий пісенний форум — справа непроста? Якщо торік на це потрібні були сотні тисяч карбованців, то нині рахунок йде на мільйони. Звичайно, фірмі «Світ» буде нелегко виділити такі гроші, і кожний доброчинець, що підставить плече під цю ношу, зробить добру справу для української культури. Та коли цим плечем не стільки підтримують, скільки — відштовхують суперника, це важко сприйняти як турботу про розвиток культури.

Я особисто не знаю тих, хто представляє новоявлений «Контра-Оберіг», можливо, вони теж достойні люди. Але як тоді пояснити методи запрошення учасників на їх фестиваль, запланований на червень? Чи сумісне з культурою комплектування листів-запрошень учасникам «додатками», у яких Левченка та його друзів обливають брудом, звинувачують у фінансових зловживаннях, різного роду торговельних махінаціях, корисливості намірів і т. п.? Якщо навіть подібні факти стали відомі, то чи не є то компетенцією правоохоронних органів? Буває, що ми помиляємося в людях, хоч знайомство з ентузіастами О. Левченком, Б. Грінбергом та рештою господарів «Оберегу» якось не в'яжеться для мене з описаним їх опонентами образом корисливих ділків-спекулянтів. Звичайно, це суб'єктивно. Але є й об'єктивне: безумовна шкода фестивалю і всій пісенній культурі України. Життя рано чи пізно розбереться з тим, хто саме завдав тієї шкоди. Але буде невелика втіха, якщо за час «розборів» ми загубимо найкращий в Україні поетично-пісенний фестиваль, власне єдиний у своєму роді.

«Оберіг-91» пройшов не у всьому ідеально. Неминучими є якісь прорахунки, несподіванки, організаційні проблеми (хоча їх було менше, ніж можна було сподіватись). Були й ображені, справедливо чи ні. Але я всім серцем вірю, що всі ми, кому істинно дорога українська культура, станемо вище наших особистих образ і амбіцій.

Ігор ЖУК,
лауреат фестивалю «Оберіг-91».
Київ.

Брюховецький, спадкоємець Могили

Якщо вірити класику, що весь світ — театр, то театралізоване освячення після 175-річної ювілейної перерви Києво-Могилянської Академії з деякими організаційними збоями, нетерпінням глядачів, було цілком природним...

6 червня урочисто був освячений університет Києво-Могилянська Академія, який приймає цього року перших студентів. А потім був церемоніальний похід до Покровської церкви, запалення лампади Знань, прийняття перших членів з видачею їм пам'ятних дипломів до Києво-Могилянського братства. Ними стали: професор Ратгертського університету (США) Тарас Гунчак, відомий своєю подвижницькою діяльністю на користь розбудови молодої української держави, кримський меценат Юрій Колесников, знаний як людина, що багато зробила, зокрема, для підтримки української незалежної преси (ке-

Вітаємо!

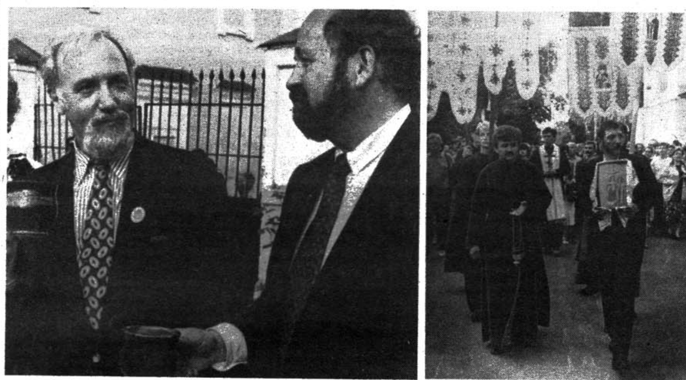

рівник «Крим-Континенталь»), інші «батьки» української промисловості та торгівлі. За «батьками» до членів братства стали записуватися всі бажаючі (і «сестри» теж — до речі, це не порушення історичної традиції), сплативши певну суму. Києво-Могилянська Академія — унікальний навчальний заклад, бо утримувався всім народом. Про це сказав у своїй промові ректор Академії В'ячеслав Брюховецький. А Наталка Тер-Григорян, яка два з половиною роки тому стала вивчати історію цього закладу, сказала, що тут вчилися не лише українці, і навіть не студенти Російської імперії — йшли пішки студенти з усієї Європи: італійці, австрійці, серби. Йшли «по науку до Києва». А студенти і випускники Академії засновували по всій Російській імперії школи — у Петербурзі, Москві, Архангельську, Іркутську і навіть у далекому Петропавлівську-Камчатському...

А потім було освячення вина, вечеря. Академія народилася. Ні, краще так: відродилася.

Костянтин КОСТЬ.

Фото Віталія ЛЄЩИНСЬКОГО.

В ОСНОВІ ВЗАЄМИН — ДОВІРА, ПРИЯЗНЬ

Десятки тисяч українців є громадянами Польщі. Так само, як для тисяч поляків наша земля стала рідною. Історія взаємовідносин наших народів сягає своїм корінням у сиву глибінь віків. Коли тільки починали виникати перші слов'янські державні утворення.

На жаль, впродовж тривалого часу справжню історію наших взаємовідносин старанно фальсифікували. Імперія робила все для того, щоб покласти край самобутності своїх підданих, перетворивши їх у стадо покірних мамелюків.

І от нині настав час поставити запитання: якими ж насправді були взаємини поляків і українців? Перший крок до висвітлення цього питання, здається, зроблено на міжнародній науковій конференції «Польща — Україна: історична спадщина і суспільна свідомість», яка відбулася в Кам'янці-Подільському.

Треба визнати: польська сторона зробила більше в дослідженні цього питання. Зокрема створено відповідні наукові структури, виділено фонди на розробку теми.

Не хотілося б займатися самобичуванням. Але ж ніде правди діти: позбавлені упродовж століть власної державності, українці зазнавали на собі безліч дикунських експериментів. Це й утиски національних церков, і затяте щеплення кріпацтва, і безжальна русифікація, і насильницька колективізація, і штучний голодомор, і чорна рана Чорнобиля.

Дорога від возз'єднання вела в страшну безодню. Щоправда, й поляків не особливо шанувала колиска тоталітаризму. Особливо після придушення повстання 1863—1864 років, коли почалося активне роздмухування антагонізмів щодо поляків. Для цього використовувалися конфліктні сторінки в історії з їх сусідами, зокрема з українцями: нагнітався психоз навколо панування шляхти в Україні та спрощено трактувалися причини національно визвольної війни 1648—1654 років. Пізніші ревнителі «единой и неделимой» грали на ополяченні Західної України перед другою світовою війною.

Що було — то було. Проте не слід забувати, що й багато прогресивного було принесено з Речі Посполитої. Це й Литовський статут 1588 року — один з перших фундаментальних правових документів на Україні, це й польські кафедральні й парафіяльні школи, які впливали на розвиток нашої культури тощо.

У порушуваних на конференції питаннях висловлювалися різні погляди. Однак вчені обох сторін з розумінням сприймали доповіді колег. Лейтмотив конференції зводився до найголовнішого — спрямувати спільні зусилля науковців в ім'я зміцнення наших взаємовідносин.

Відрадно зазначити, що в обговоренні важливих питань взяли участь науковці багатьох країн світу, що підтверджує міжнародний резонанс події.

Сьогодні, коли Україна розбудовує власну державність, виникає нагальна потреба у поступовому входженні її в міжнародне співтовариство й спрямуванні своїх економічних, політичних і духовних зусиль безпосередньо на розвинені країни Заходу.

Це важливо. Але не менш важливим є й те, щоб нашим найближчим партнером була насамперед Польща. Нам є чого повчитися в свого сусіда. Нова демократична Україна шукає нових друзів, пам'ятаючи при цьому, що й давніх, з якими пройдено стільки доріг, не слід забувати.

Володимир ТЕТЕРУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Прецедент

ПОЕЗІЮ... З-ПІД АРЕШТУ

Двадцять років пробули під арештом у КДБ рукописи відомого українського поета Миколи Холодного. Днями Козелецький райвідділ управління Служби безпеки України повернув близько тисячі аркушів творів, які були конфісковані у Києві. Незважаючи на тривале ув'язнення, вони не втратили актуальності й художньої значимості сьогодні.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область

Кримінальна хроніка

КРАДУТЬ, ДІДЬКО ЇХ БЕРИ...

Працівник колгоспу «Червона Зірка» Кобринського району Іван Горбачек занадився в село Залухів Ратнівського району на Волині, що межує з Білоруссю. Хотів чоловік дещо поцупити в місцевому магазині. Спершу це вдалося, а вдруге — спіймали на гарячому. Допомогла працівникам міліції голова сільради Марія Полінчук. Вперше злодія зі стажем (має дві судимості) затримала жінка.

Та це, так би мовити, локальний випадок, майже дрібнички. А ось у поїзді, який йшов через станцію Ягодин у Польщу, було вилучено 50 ікон сімнадцятого-дев'ятнадцятого століть, які переправлялися за межі України. По факту замаху на незаконний вивіз культурних цінностей слідчим підрозділом управління СБУ по Волинській області ведеться розслідування.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

ПОГОДА

10—11 червня на Україні короткочасні дощі, грози, сьогодні у Прикарпатті подекуди сильні зливи, при грозі шквали 17—22 метри на секунду, завтра у західних областях без опадів. Вітер змінних напрямків, 3—8 метрів на секунду. Температура вдень 18—23, на півдні до 26, вночі 7—14 градусів.

Точка зору

КОМПАС РОЗВИТКУ: ПОДИВИМОСЬ НА ЗАХІД І НА СХІД

ОРІЄНТИР — «НОВІ ТИГРИ»

Минулися, сподіваємось, назавжди часи, коли заглядати за «залізну завісу», щоб угледіти, «як там у них», а то й запозичити щось вважалося за «непатріотичне» і вкрай підозріле.

Ми досить повільно оперуємо відомостями, одержаними з преси чи від спілкування з іноземцями. Що ж, це природно і властиво для країн, що переживають часи початкової відкритості світу для нас і нашої — для світу. Гірше інше: за умов цієї вимушено поверхової обізнаності декотрі економісти, які в кращому разі розробляли проблеми госпрозрахунку періоду «розвинутого соціалізму», виступають як знавці світової ринкової економіки, а причетні до високих академічних сфер годують досить поважну аудиторію банальними постулатами типу «ринкові механізми можуть діяти лише в ринковому середовищі».

Але ще гірше, що в цій атмосфері напівобізнаності, напівкомпетентності народжуються рекомендації, здатні деформувати адекватні уявлення про зарубіжний світ і придатність його соціально-економічного досвіду. І ось уже спочатку в пресі колишнього центру, а потім і в нас здіймається хвиля якогось гарячкового інтересу до «нових тигрів» — країн Південно-Східної Азії, а до того ж і до Чилі. «Симпатики» їх, здавалося, б, величезних здобутків знехтували те, що ринкові відносини давно панували в цих країнах, зокрема, за часів режимів Чон Ду Хвана й Піночета, минаючи політичну проблему їх змісту. «Нові тигри» як феномен були обрані за об'єкт наукових досліджень, пролунали заклики до застосування їх досвіду на державному рівні і пріоритетному ставленні до них як до партнерів. Між тим один з провідних південнокорейських спеціалістів твердо застеріг від обрання його країни за модель з огляду на специфічні умови розвитку. Та й узагалі встановлювати пріоритетність у запозиченні досвіду і в зв'язках недоцільно (безпідставно). Чому, приміром, в такому пріоритетному статусі не виступає Європа, значно ближча в історично-географічному і соціально-економічному плані? Зокрема, найближча в розумінні економіки, відносин у ній. Східна Європа, яка стала на шлях кардинального оновлення лише на кілька років раніше за нас. Не кажучи вже про доцільність всебічного аналізу того, що відбувається у східноєвропейських сусідів, конче потрібно було подбати про збереження різноманітних господарських зв'язків з ними. Якщо не було змоги в свій час дійово спростувати аргументованість шкідливих рішень уряду М. Рижкова — введення розрахунків з ними за світовими цінами, та ще й у ВКВ, — то, бачачи ініціативні рухи з боку колишніх членів РЕВ, можна було знайти відповідні форми оновлення економічної взаємодії, не нехтуючи потреб у сотнях або й тисячах статей товарного обміну. Доводиться констатувати, що Росія це вже зробила шляхом організації міждержавної біржі. Зовсім не обов'язково приєднуючись до неї, Україна була б здатна утворити регіональний господарський альянс на засадах багатостороннього клірингу. Між іншим, в інституті електрозварювання АН України дійсно спробували зберегти скориговані традиційні зв'язки РЕВівської системи. Пригадалося це не тому, що якоюсь мірою я був причетний до цієї акції, і не тому, що створений механізм суцільно ефективний, а тому, що подібні ініціативи на локальному рівні не знаходять, на жаль, відповідної реакції у вищих владних структурах, хоча спеціалісти й звертали на це їхню увагу.

Ще одне пригадалось у зв'язку з діями уряду колишнього центру: перехід на інвалютну оплату за періодику зі східноєвропейських країн, що одразу «відрізало» переважну більшість спеціалістів, науковців та й широку читацьку масу від джерел інформації як науково-технічної, так і суспільно-політичної. Якщо до цього додати велику скруту з валютними коштами, стане очевидно, якої шкоди завдає це нашому сприйняттю зарубіжного досвіду Гадаю, що вищі керівні кола мають дуже серйозно поставитись до цієї вкрай гострої проблеми. Треба терміново шукати вихід з цієї ситуації.

ІНФОРМАЦІЯ — ЦЕ ТОВАР

Стосовно нашого, київського, та й не тільки київського, становища воно загостроюється ще й тим, що ЦНБ, яка перебуває під егідою Академії наук, так і не стала головним осередком книжково-інформаційних фондів. Не торкаючись її структур, організації праці, принципів обробки фондів, можу засвідчити, що й раніше її комплектування зарубіжними виданнями мало істотні хиби, нині ж воно до краю збідніле. За цих обставин вже давно бібліотека повинна б мати стабільний комп'ютерний зв'язок з міжнародними бібліотечно-інформаційними центрами. Та, мабуть, годі про це говорити, якщо навіть кабінети й відділи не мають комп'ютеризованої бібліографічної інформації, котра стала елементарним явищем навіть у провінціальних університетських бібліотеках Заходу ще чверть століття тому.

Інформаційне забезпечення багатьох національних програм у тому, що стосується іноземних джерел, загалом незадовільне. Приміром, зрозуміла потреба десятків, а може, й сотень підприємств і фінансових установ у знанні світових цін, беручи до уваги інтенсивність експортно-імпортних операцій. Знову-таки елементарна необхідність нині ускладнена обмеженим користуванням, до того ж на потворно комерційних засадах московськими інформаційними службами та установами. Цілком очевидною є необхідність організації цього обслуговування в Україні. Це можливо при порівняно невеликих зусиллях на умовах госпрозрахунку. Ситуація, яку ми переживаємо, багато в чому спричинена чи вимушеним відставанням від дій різних структур в Росії чи, на жаль, повторенням їх помилок і прорахунків. Це стає особливо ясним в контексті зарубіжного соціально-економічного досвіду.

ДЕЩО З «НОВОГО КУРСУ» РУЗВЕЛЬТА

Цілком свідомо я вживаю словосполучення «соціально-економічний», оскільки воно відбиває життєву необхідність поєднання економічних перетворень з регулюванням соціальних відносин і профілактикою конфліктності в цій сфері. І тут не можна не звернути погляд у досить давні часи — часи «нового курсу» Президента Ф. Рузвельта. В пошуках виходу зі страшної кризи 1929—1933 років, яка вразила існуючу економічну і фінансову систему, Рузвельт ніколи не втрачав соціальних орієнтирів. Вони були невід'ємною частиною вже перших антикризових законів — Закону про відбудову промисловості, який містив принципову статтю про право на організацію профспілок і на укладення колективних договорів, і Закону про регулювання сільськогосподарського виробництва, що передбачав ліквідацію фермерської заборгованості, надання кредитів і субсидій для утримання цін на належному рівні. Практично одночасно під егідою адміністрації були запроваджені досить масштабні громадські роботи, що зменшило тягар безробіття. Що й казати, повчальний приклад рішучих, всебічно осмислених дій.

Не вдаючись до прямих зіставлень з тими часами, відзначимо, що уряд Росії останнім часом зазнає суворої критики саме за те, що в кризову добу він не міг належно «вмонтувати» заходи соціального захисту в блок економічних реформ, припустивши прикрий розрив між економічними й соціальними акціями в часі і обсязі. На жаль, в чомусь ми пішли тим самим шляхом. І хоча було прийнято низку законів соціального спрямування, їх відставання від економічних зрушень очевидне, що свідчить про певну недооцінку соціальної політики. Може, саме тому серед колегії Державної думи при всій своєрідності цієї структури, з не досить своєрідною назвою, не знайшлося місця для колегії, спеціально орієнтованої на розробку соціальної проблематики.

Між тим, практично всі напрями економічного курсу вимагають чітко окресленої соціально-захисної орієнтації. Не претендуючи на вичерпність, подамо кілька з них.

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ

Так звана мала приватизація неминуче має привести до появи тисяч малих підприємств і підприємців. В цьому розумінні слід подбати про відповідне функціонування податкової системи і кредитної політики, яка б не «придушила» цю категорію на ниві нашого господарювання. При цьому, всупереч поширеним поглядам, управлінські структури ряду зарубіжних країн, зокрема США, подають цілком матеріалізовану допомогу дрібним підприємцям. Приміром шляхом надання їм позик сприяють укладанню контрактів з федеральним урядом. Адміністрація у справах дрібних підприємців дбає і про те, щоб фахово і в соціально-психологічному розумінні підготувати людей до цієї далеко не простої, але, втім, доступної справи, випускаючи цілу серію брошур-посібників, у яких дохідливо розповідається про нормативні акти, регулюючі ділові стосунки, з чого починати свій бізнес, як поводитися з партнерами.

Невміння уважно й вибірково вдивлятись у корисне у сусідів, демонстративний догматизм не раз підводили нас. Стосовно того ж малого бізнесу, було помітно, що вже 10 років тому Угорщина забезпечила підприємництво, яке проростало скрізь тканину тоді ще цілком дієздатної системи. Наші ж політики й академічні авторитети охрестили угорський шлях «споживацьким соціалізмом», знехтувавши тим, що споживачі — це ми, люди, що Угорщині хоч і не безхмарно, ще тоді вдалося забезпечити ті потреби, до яких нам ще ой як далеко, як і до справжнього входження до ринку.

КОНВЕРСІЯ

Про неї думають, говорять, пишуть нині багато. Розуміють, що справа це перспективна, хоч і досить дорога. Історично вона мала місце в різних країнах. Знову звернімося до американського її варіанта перших повоєнних часів. Точніше, навіть воєнних, оскільки Президент Ф. Рузвельт ще за рік до її закінчення схвалив законопроект, який дістав назву «солдатський білль про права» і передбачав введення безплатного навчання (шкільного, професійно-технічного, університетського) з наданням стипендій, що до того ж значно зменшило потенціальне безробіття. Вагомість цього кроку — в його вчасності. Міжнародні експерти з цього приводу звертають увагу й на необхідність своєчасної переорієнтації науково-технічної і проектно-конструкторської частини ВПК, яка передувала б виробничій переорієнтації. І ще одне: менш болісно проходить конверсійний процес там, де до його стратегії і тактики прилучені профспілки, У цьому зв'язку можна назвати профспілки ФРН, Великобританії і деяких інших країн. Я обмежився лише кількома аспектами цієї надзвичайно важливої проблеми саме тому, що в нас увага до них недостатня.

ЕМІГРАЦІЯ

Якщо ж говорити про загальну недооцінку проблеми, то на одне з перших місць слід було б помістити саме еміграцію. Ні наше минуле, ні останні десятиріччя здебільшого етнічної еміграції, ні прогнозні оцінки очікуваного належно не схвилювали ні великих політиків і економістів, ні господарських керівників і нових підприємців. От і президент академії у своєму річному звіті, незважаючи на минулий досвід і очікувану ситуацію, обминув цю проблему. А між тим в найближчій перспективі відчутні втрати найбільш дієздатних категорій населення: вчених, спеціалістів, здібної молоді. На відміну від нас у країнах Європи й Америки діє розгалужена система законів і відповідних служб, які регулюють міграційні потоки, і які не можна не враховувати, заходячи в посилені стосунки із зарубіжними партнерами. Натомість у нас, крім угоди з Польщею, переважають дилетантські оцінки й поради.

ДІАСПОРА

Здається, ми вже відійшли від ілюзій, що вона в змозі «перекрити» всі наші потреби, насамперед валютні, науково-технічні тощо. Звичайно, українська спільнота не просто вітала нову, незалежну Україну, а й продемонструвала свою щедрість, зокрема в гуманітарній допомозі. І все ж сучасне й майбутнє нашого спілкування — в науково-технічній, виробничій, культурній сферах. Розумію, що приємно завітати до краян, провести час у дискусіях, екскурсіях, теплих дружніх бесідах, але не уявляю скільки тих, хто не дуже близький до влади і великих грошей, може собі дозволити, приміром, заокеанську подорож. Тож за незаперечно корисне я вважаю залучення фахівців з діаспори до співпраці тут. «на місці». Це вже робиться у владних структурах — Верховній Раді, уряді. Водночас було б дуже доцільно бачити зарубіжних українців-фахівців у ролі радників, консультантів, експертів у існуючих концернах, асоціаціях, біржах тощо і створюваних формуваннях нового ринкового типу, фінансово-кредитних установах, організаціях захисту прав споживача й т. ін. Не маючи адміністративно-керівних функцій (наскільки відомо, в переважній більшості країн їх громадянам інших країн не надають), вони могли б бути безпосередніми джерелами набутого досвіду професіональної майстерності як у виробничій, так і в комерційній та управлінській діяльності.

А хіба ж не можна було б запросити до нас кільканадцять канадських фермерських сімей, навіть не створюючи для них штучних умов, як це робилося для так званих «маяків», але й не обтяжуючи їх анахронізмами нашої агропромівської системи? Можна сподіватися, що їхня землеробська вправність, сучасне бачення господарювання були б, безсумнівно, врожайними і в прямому, і в переносному значенні Певний, що діяли б вони аж ніяк не гірше, ніж шведські агрокультурники під Петербургом чи в Івановській області, тим більше, що творили б вони на землі батьків, у близькому соціально-культурному оточенні.

Повертаючись до міркувань, з яких починалася стаття, можемо твердити: Україна ніколи не стане зменшеними Сполученими Штатами чи збільшеною Бельгією. Іншими словами: суцільної орієнтації на одну-дві або й кілька моделей бути не може. Джефрі Сакс — головний іноземний радник з питань економічної реформи в Польщі й Росії — не випадково наголошував на «своєрідності» цих країн і систем, які гальмують впровадження «класичної» економіки.

І знову ж: у справі засвоєння зарубіжного досвіду не може бути місця для дилетантства й легковажності. Важко уявити собі, що той, хто їздить на «Мазді», буде вважати себе за знавця Японії, а той, хто п'є індійський чай,— за індолога. Втім, подекуди майже так і трапляється. Високий професіоналізм і відповідальність в практично-політичних рекомендаціях і наукових розробках — ось чого вимагають потреби й інтереси сучасної України.

Арнольд ШЛЕПАКОВ,
академік АН України.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про обов'язки і права особового складу Національної гвардії України

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 4 листопада 1991 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про Національну гвардію України» Верховна Рада України **постановляє:**

Затвердити Положення про обов'язки і права особового складу Національної гвардії України (додається).

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
19 травня 1992 року

ПОЛОЖЕННЯ

Про обов'язки і права особового складу Національної гвардії України

РОЗДІЛ І. Обов'язки особового складу Національної гвардії України

Відповідно до основних завдань Національної гвардії України, визначених Законом України «Про Національну гвардію України», її особовий склад зобов'язаний:

1) готувати сили, озброєння і засоби, забезпечувати боєздатність та бойову готовність підрозділів, частин і з'єднань гвардії для захисту суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України від спроб змінити їх насильницьким шляхом, участі у бойових діях по відбиттю нападу ззовні та здійсненні територіальної оборони і захисті безпеки України;

2) брати участь у ліквідації диверсійно-розвідувальних і терористичних груп та незаконно створених військових збройних формувань;

3) при запровадженні режиму надзвичайного стану:

брати участь у забезпеченні зазначеного правового режиму, громадського порядку і гарантуванні безпеки громадян;

охороняти і захищати від нападу найбільш важливі об'єкти, що забезпечують життєдіяльність населення та нормальне функціонування управлінських і господарських структур, за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

забезпечувати пропускний режим та особливий порядок в'їзду і виїзду громадян;

4) забезпечувати разом із Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями, створеними відповідно до законодавства України, дотримання режиму воєнного стану в окремих місцевостях або на всій території України у випадках оголошення стану війни чи загрози воєнного нападу (агресії);

5) сприяти прикордонним військам у затриманні порушників державного кордону України;

6) контролювати в зоні особливого режиму у взаємодії з Прикордонними військами та органами внутрішніх справ дотримання громадянами і посадовими особами встановлених правил зазначеного режиму та припиняти правопорушення;

7) здійснювати в разі необхідності у взаємодії з Управлінням охорони вищих посадових осіб України зовнішню охорону резиденції Президента України та будинків Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України;

8) здійснювати зовнішню охорону розташованих на території України будинків і приміщень дипломатичних та консульських представництв іноземних держав;

9) брати участь у здійсненні невідкладних заходів щодо ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха, у врятуванні людей і поданні їм допомоги, забезпеченні проведення карантинних і санітарно-протиепідемічних заходів під час епідемій та епізоотій.

РОЗДІЛ ІІ. Права особового складу Національної гвардії України

Особовому складу Національної гвардії України для виконання покладених на нього обов'язків надається право:

1) вимагати від громадян та посадових осіб дотримання громадського порядку та припинення правопорушень;

2) перекривати (блокувати) ділянки місцевості та здійснювати пошук з метою затримання порушників державного кордону, диверсійно-розвідувальних і терористичних груп, а також незаконно створених військових збройних формувань;

3) тимчасово обмежувати або забороняти доступ громадян на окремі ділянки місцевості чи об'єкти при ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха;

4) створювати контрольно-пропускні пункти для підтримання пропускного режиму, особливого порядку в'їзду і виїзду громадян;

5) здійснювати на контрольно-пропускних пунктах особистий огляд речей громадян, зупиняти транспортні засоби і проводити огляд багажу, поклажі та пасажирів з дотриманням встановленого законодавством порядку;

6) затримувати і доставляти в органи внутрішніх справ громадян, підозрюваних у вчиненні злочинів, а також у випадках, коли вичерпані інші передбачені законодавством заходи для припинення ними правопорушень;

7) перевіряти у громадян документи, що посвідчують особу, при підозрі у вчиненні ними правопорушень;

8) вилучати у громадян вогнепальну чи холодну зброю, боєприпаси, вибухівку, а у підприємств, установ та організацій — також і навчальну військову техніку в разі їх незаконного придбання або зберігання;

9) входити на територію і в приміщення підприємств, установ та організацій під час переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та з метою припинення правопорушень, що загрожують громадському порядку і безпеці громадян, при ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха та за наявності інших надзвичайних обставин;

10) затримувати осіб, які порушили режим надзвичайного стану чи зону особливого режиму, та передавати їх органам внутрішніх справ;

11) користуватись у невідкладних випадках безперешкодно засобами зв'язку, що належать підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам за їх згодою;

12) використовувати, з наступним відшкодуванням витрат, транспортні засоби, які належать підприємствам, установам, і організаціям, а також громадянам за їх згодою, крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, транспортних засобів спеціального призначення, для проїзду до місця події, стихійного лиха, доставки до лікувальних закладів осіб, які потребують невідкладної медичної допомоги, або для переслідування та затримання осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів;

13) зберігати, носити і застосовувати зброю та спеціальні засоби на підставах і в порядку, передбачених статутами Збройних Сил України, Законом України «Про міліцію» та іншими актами законодавства.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про внесення змін до Положення про порядок комплектування, військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Національної гвардії України

Відповідно до Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» Верховна Рада України **постановляє:**

1. У пункті 9 Положення про порядок комплектування, військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Національної гвардії України (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 1, с. 3), абзаци п'ятий, шостий і сьомий викласти в такій редакції:

«молодший офіцерський склад — молодший лейтенант гвардії, лейтенант гвардії, старший лейтенант гвардії, капітан гвардії;

старший офіцерський склад — майор гвардії, підполковник гвардії, полковник гвардії;

вищий офіцерський склад — генерал-майор гвардії, генерал-лейтенант гвардії».

2. Абзац перший пункту 10 цього Положення викласти в такій редакції:

«10. Військові звання генерал-майора гвардії та генерал-лейтенанта гвардії присвоюються Президентом України, інші офіцерські звання — командуючим Національною гвардією України».

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
19 травня 1992 року

Закон України

Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про Національну гвардію України»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про Національну гвардію України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 1, ст. 1) такі зміни та доповнення:

1. У статті 1:

абзац восьмий частини першої викласти в такій редакції:

«охорона дипломатичних і консульських представництв іноземних держав на території України»;

абзац дев'ятий виключити.

2. У частині другій статті 4 слова «права і обов'язки» замінити словами «обов'язки і права».

3. У статті 10 виключити слова «які проходять службу на території України».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
19 травня 1992 року

ЗА ПРОГРАМОЮ ПОВЕРНЕННЯ

У Раді Міністрів Криму відбулась прес-конференція з питань повернення кримських татар, вірмен, болгар, греків і німців, депортованих в роки війни.

Відповідаючи на запитання журналістів, заступник Голови Ради Міністрів Лентун Безазієв, інші працівники Ради Міністрів відзначили, що уряд автономної республіки після детального розгляду в містах і районах програми розселення кримських татар, представленої Академією наук України, прийняв постанову про повернення і облаштування їх в 1992-95 роках. У нинішньому році дозволено вдвічі збільшити витрати на наймання житла для учасників війни, інвалідів праці, багатодітних сімей і одиноких стариків кримськотатарської національності. Передбачено пільги щодо взяття кримських татар на квартирний облік. Створено спеціальний фонд для надання допомоги представникам цього народу, які потерпіли від стихійного лиха і нещасних випадків.

Під контролем Ради Міністрів знаходиться розміщення і працевлаштування вірмен, болгар, греків і німців.

Практичним результатом цієї діяльності є той факт, що при сьогоднішньому нестійкому фінансовому становищі продовжується фінансування прийнятої програми повернення депортованих народів. На нинішній рік, наприклад, урядові Криму виділено на зазначені цілі більш як 7 мільярдів карбованців.

Про прийом робіт на здобуття Державних премій України з архітектури 1992 року

Міністерство інвестицій і будівництва України та Спілка архітекторів України повідомляють, що в зв'язку зі змінами в структурі державної виконавчої влади України замість Держбуду України організацію роботи по присудженню Державних премій України виконуватиме Міністерство інвестицій і будівництва України.

Міністерство інвестицій і будівництва України та Спілка архітекторів України оголошують прийом робіт на здобуття Державних премій України з архітектури 1992 року.

Державні премії України з архітектури присуджуються за видатні архітектурні досягнення у створенні цивільних, промислових та сільських архітектурних комплексів, будівель і споруд, робіт у галузі містобудування, ландшафтної архітектури, благоустрою міст і селищ, реставрації пам'яток архітектури і містобудування, за наукові праці з теорії та історії архітектури, що мають важливе значення для дальшого розвитку архітектури і здобули широке громадське визнання.

На здобуття Державних премій України з архітектури можуть висуватися роботи, завершені не менш як за рік і не більш як за п'ять років до дати присудження премії.

Подання робіт на здобуття Державних премій України з архітектури проводять міністерства, державні комітети і відомства України, виконкоми місцевих Рад народних депутатів, творчі, громадські організації, наукові установи, вищі навчальні заклади, проектні та науково-дослідні організації, трудові колективи.

Прийом робіт на здобуття Державних премій з архітектури здійснює Міністерство інвестицій і будівництва України з 15 червня по 15 липня 1992 року.

З усіх питань, пов'язаних з висуненням робіт і оформленням матеріалів, звертатися до Міністерства інвестицій і будівництва України на адресу: Київ-8, вул. Садова, 3, телефон 293-45-89.

Запитання, запитання, запитання... Вони є чи не в кожному листі, що надходять до редакції. І саме вони підказали нам, що необхідно відкрити нову сторінку в нашій газеті, яку ми назвали «Діалог». Тут ви знайдете відповіді на ваші найрізноманітніші запитання. Отже, запитуйте — відповідаємо.

Раз хвилинка, два хвилинка — сума чималенька

Чому за розмову, яка триває менше трьох хвилин, ми платимо як за три!

Юрій ЛЯСКІВСЬКИЙ.

Київ.

На запитання нашого читача відповідає начальник управління електрозв'язку Міністерства зв'язку України Олександр ГОЛОВАТЕНКО.

У Правилах користування міжміським і міжнародним зв'язком Міністерства зв'язку колишнього СРСР за 1982 рік, якими ми ще користуємося (нові правила розробляються), зазначено: «Якщо розмова замовляється попередньо, мінімум плати береться як за трихвилинну розмову. За розмову, яка триває більше трьох хвилин, плата нараховується похвилинно, неповна хвилина розмови оплачується як за хвилину». Такий порядок оплати пояснюється тим, що в перші три хвилини розмови входить і час виклику абонента, який оплачується за рахунок замовника. До речі, це міжнародні норми мінімуму оплати.

— Знову зросли ціни на всі види послуг. Цікаво, скільки коштуватиме хвилина розмови тепер?

— Постановою Кабінету Міністрів України № 193 від 15 квітня 1992 року з 1 травня підвищено тарифи на міжміські телефонні розмови для населення та установ. Хвилина розмови в області коштує для населення 1 карбованець, для установ — 3 карбованці; в межах України для населення — 2 карбованці, для установ — 5; за межі України на відстань три тисячі кілометрів і більше для населення — 3—4 карбованці, для установ — 6—7.

Минаючи Москву

Коли вже Україна сама розпоряджатиметься своєю поштою, сама одержуватиме всю кореспонденцію з-за кордону, минаючи Москву!

Мар'ян ДУНЬ.

Новий Розділ Львівської області.

Читач мотивує свою зацікавленість тим, що останнім часом листування із закордонноюріднею відбувається вкрай незадовільно. Кореспонденції і з одного, і з другого боку невідомо куди діваються й не доходять до адресатів. Це питання хвилює й Івана Морокішка із селища Заводське Буського району Львівської області. Наш кореспондент Тетяна КВІТ попросила дати роз'яснення головного технолога Міністерства зв'язку України Надію ХАЛІМОВСЬКУ.

— Після проголошення Україною державного суверенітету закономірно постало питання про те, що вся міжнародна пошта має надходити безпосередньо в пункт призначення, минаючи Москву, як це було за часів СРСР. У Міністерстві зважили на всі «за» й «проти» і визначили пункти, куди вона буде надходити. Це Київ та Одеса. Бо при перевезенні пошти використовується наземний, повітряний та морський транспорти. За нашим проханням Всесвітній поштовий союз поінформував усі країни світу про таке рішення. Нині вся міжнародна пошта має відправлятися в зазначені пункти в прямих закритих депешах. Тобто в спецтарі, опломбованій установою міжнародного поштового обміну країни-відправника. Наприклад. «Нью-Йорк — Київ». За таким принципом уже відправляють нам пошту майже двадцять країн світу. У свою чергу, Україна направляє у п'ятдесят. Сподіваємося, що найближчим часом повністю перейдемо на таку форму роботи. Це й буде гарантією кращого обслуговування.

Плату за дитячі заклади впорядковано

Я мати-одиночка, маю чотирирічного сина. Мого сина викинули з відомчого дитячого садка тресту «Південатоменергобуд» тому, що я не маю можливості виплатити 7100 карбованців за його утримання. До кого тільки я не зверталася в нашому місті, області, за місцем роботи, але все марно.

І. БІЛЬКО.

Вишгород Київської області.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 1992 року № 143 «Про невідкладні питання діяльності дитячих навчально-виховних закладів» з 1 лютого 1992 року установлено такі розміри плати. За одне відвідування дитиною дошкільного закладу (групи), незалежно від його відомчої належності та місця роботи (навчання) батьків при режимі роботи закладу тривалістю до 12 годин — 3 карбованці, за 12 годин і більше — 3 карбованці 50 копійок.

Інно Анатоліївно, завідуюча дитячим садком повинна переглянути плату за відвідування вашим сином дошкільного закладу з урахуванням названого документа.

Квартири сиротам позачергово

Шановна редакціє, я інвалід II групи, сирота. Маю маленьку дочку, живу на квартирі, за яку оплачую велику суму. Мене в жодній установі не вислухали. Підкажіть, куди мені звертатися по допомогу, щоб одержати квартиру!

Н. ШЕВЧЕНКО.

селище Біловодськ Луганської області.

Шановна Наталіє Анатоліївно, чинним законодавством передбачено, що діти-сироти і діти, які залишились без піклування батьків, забезпечуються позачергово упорядкованим житлом. Вам слід звернутися до виконкому селищної Ради народних депутатів, державної адміністрації району. Там знають закони щодо забезпечення житлом такої категорії громадян, як ви, і повинні вжити невідкладних заходів.

Адвокат-підприємець

Міністерство юстиції видало мені ліцензію на право займатися юридичною практикою. Вважаю, що згідно з ліцензією можу брати участь у попередньому слідстві в ролі захисника так само, як і члени колегії адвокатів. Але часто наші права різняться між собою. Чому!

Дмитро ТОДОРОВ.

Кілія Одеської області.

Відповідає начальник управління юридичної допомоги населенню Міністерства юстиції України Людмила ПАВЛОВА.

— У даному разі Дмитро Тодоров виступає в ролі підприємця і діє згідно з Законом «Про підприємництво». Відповідно до статті 44 Кримінально-процесуального кодексу підприємець бере участь у судовому засіданні як захисник лише за постановою судді.

Участь підприємця в попередньому слідстві чинним законодавством не передбачена. В Міністерстві юстиції України готуються пропозиції по внесенню змін і доповнень до чинного кримінально-процесуального законодавства щодо участі в попередньому слідстві захисника, в тому числі й підприємців.

Долі колишніх

Події в Україні витіснили з уваги її громадян «видатних» осіб минулого. Зате ми маємо всі підстави пам'ятати їх завжди. Розкажіть, будь ласка, де перебуває і чим займається тепер Валентина Семенівна Шевченко!

Олеся ШИЛО.

Київ.

У Секретаріаті Верховної Ради України, куди з таким запитанням звернувся наш кореспондент, відповіли коротко:

— На пенсії. Чим займається? Коли людина на пенсії, то це її особиста справа, чим займатися. Нещодавно я зустріла її в одному з київських парків. Прогулювалася разом з внучкою.

Нова рубрика

Шановні читачі! Щодня до редакції надходять десятки, сотні листів. Вони різні, як різні і всі ми. Листи-роздуми, листи-скарги... А веселих зовсім мало. Але народ український ніколи не втрачав почуття гумору. Навіть у найсерйозніших ваших листах завжди знаходиться кілька жартівливих слів. Може, й сам не помічаючи того, читач вкраплює у свій лист якусь смішинку. Ми ж читаємо і знаходимо часом те, чого ви, можливо, й не помітили. Відкриваємо сьогодні нову рубрику «Гумористи мимоволі». Можливо, хтось із вас впізнає своє авторство. Отже:

Гумористи мимоволі

⊙ Владу так ніхто не віддавав і не віддасть через край гуманітарне відношення до бюрократів.

⊙ При слові «квартира» у мене насторожуються слух і зір, як у муштрованої кавалерійської коняки при голосі полкової сурми.

⊙ Пробачте, але перший екземпляр висилаю в нашу районку, а другий — вам... З позагою ваш читач.

⊙ Уже офіційно визнано, що совість є невід'ємною частиною душі людської...

⊙ Хто посміє випередити того, що на горі, зразу стає самошетшим...

⊙ Народ в основному мовчав, деякі дивилися на мене, як на людину, у якого трохи не всі дома.

⊙ Я все більше і більше переконувався, що б'юсь головою об стіну.

ЩОБ ЗРУЧНО БУЛО

Спробуйте придбати в крамниці якусь річ, яка, скажімо, коштує два карбованці дев'ять копійок. Впевнений, що ваш настрій швидко зіпсується, бо здачі у продавця немає. Чому б якось не заокруглювати ці копійки? Тим більше що вартість товарів нині досить висока і копійки практично ніякої ролі не грають. Чому б не зробити так, щоб усім було зручно?

Володимир КУЧЕРУК.

Острог Рівненської області.

Прокоментувати цей лист ми попросили начальника зведеного відділу механізму ціноутворення Міністерства економіки України Володимира ГАЛЬЧИНСЬКОГО.

— Проблема, яка турбує вашого читача, вже вирішена. Всі міністерства, відомства України, а також відділи цін Ради Міністрів автономної республіки Крим та обл- і міськвиконкомів отримали роз'яснення щодо порядку округлення цін і тарифів. Пропоную всім читачам «Голосу України» ознайомитися з ним.

При ціні (тарифі) після будь-якої переоцінки округлення роблять з такою точністю:

до 50 коп. включно — до цілого числа копійок: до 0,5 коп. відкидають, а 0,5 коп. і вище округлюють до цілої копійки;

від 50 коп. до 5 крб. включно — до 5 і 10 коп., а саме: до 2,5 коп. відкидають; від 2,5 до 7,5 коп. округлюють до 5 коп.; 7,5 коп. і вище округлюють до 10 коп.;

від 5 крб. до 50 крб. включно — до 50 коп. і 1 крб.: до 25 коп. відкидають; від 25 до 75 коп. округлюють до 50 коп.; від 75 коп. і вище — до 1 крб.;

від 50 крб. до 500 крб. включно — до 1 крб.: до 50 коп. відкидають; від 50 коп. і вище округлюють до 1 крб.;

від 500 крб. і вище — до 5 і 10 крб.: до 2 крб. 50 коп. відкидають; від 2 крб. 50 коп. до 7 крб. 50 коп. округлюють до 5 крб.; 7 крб. 50 коп. і вище — до 10 карбованців.

Як бачите, умовного товару вартістю два карбованці дев'ять копійок нині бути не може.

Сторінку підготовлено відділом листів редакції

ВІКТОР ПАВЛОВИЧ ДАВНО У ВАС БУВ?

...«Волга», що стрімко мчала по трасі Миколаїв — Очаків, різко пригальмувала, з'їхавши на узбіччя. Там, між лісосмугою й асфальтом, височіла купа будівельного сміття. Чоловік, який вийшов з машини, походив, придивився. Озброївшись сухою гілкою, почав розгрібати тирсу, обрізки дощок, шматки цегли. Так минуло півгодини, година. І от, задоволено гмикнувши, він підійшов до машини з клаптем паперу. А через кілька днів, завдяки газетному клаптеві з частиною домашньої адреси, «забудовника» було знайдено й суворо покарано. Тому що шукав його не хто інший, як прокурор Очаківського району Віктор Бочаров.

І що, спитає хтось, за це дають заслуженого юриста республіки? Та ні ж, не за це. Точніше, не тільки за це. Але випадок з сміттям — досить характерний для Бочарова. Він органічно не може стерпіти, коли коїться яке-небудь неподобство. Хто, скажімо, змушував його стукати у всі київські та московські двері з сумнівами з приводу «будови століття» — каналу Дунай — Дніпро і греблі через Дніпро-Бузький лиман у районі Очакова? І хіба не міг він прорахувати, вступаючи, здавалося б, у безнадійну боротьбу, що може пролунати дзвінок із обкому та ЦК в райком партії: «Що там у вас за прокурор? Вгамуйте його нарешті! Він що, уже всіх злодюг переловив?»

І канал, і дамба все-таки наказали довго жити. Але гуль Бочаров набив собі багато. І думаєте, шкодує? Чом би не так! Вже торік, у розпал серпневого путчу, він посилає в Москву гнівні, осудливі телеграми. Якби справи «Білого дому» пішли інакше, подальша доля Бочарова прораховується абсолютно безпомилково. Втім, як і його дружини, завідуючої оргвідділом райкому партії: не зуміла, мовляв, укотре приборкати непокірного чоловіка.

Невже незрозуміло, що багатьом, дуже багатьом із власть імущих в Очакові, Миколаєві сама тільки його серпнева принциповість — і подразник, і докір аж до сьогодні?

У службових коридорах Очакова ні до кого в місті нема таких черг, як до Бочарова. Здається, легше було б перерахувати, з чим до нього не йдуть.

І поза прокуратурою Бочаров — теж тільки на людях. Практично в будь-якому селі, мікрорайоні, колективі можна навіть не згадувати його посаду чи прізвище. Досить імені та по батькові: «Віктор Павлович давно у вас був?»

Свій імідж Бочаров створив сам. Роботою. Громадською діяльністю. Способом життя.

Так, він буває нетерплячий. Не завжди урівноважений. Надто запальний і навіть, може, багатослівний у розмові. Відкрито, не стримуючи емоцій, радіє хорошій оцінці зробленого ним. Честолюбство? А хоч би й так. Гріх, але далеко не найстрашніший.

У нього є робоче місце — тісний, дуже акуратний будиночок, оточений цієї пори красивими деревами і квітами, посадженими, звичайно ж, ним і його колегами, є двокімнатна квартира в курортному Очакові. Як не дивно, нема дачі. І особистого лімузина нема. І хобі нема...

Всеволод ІЛЬЇН.
Очаківський район Миколаївської області.

Фото Олександра КРЕМКА.

Експрес-новини

Переговори між керівниками двох провідних партій Чехо-Словаччини про сформування нового уряду не дали результатів, поставивши під сумнів майбутнє федерації. Заступник голови громадянської демократичної партії на чолі з міністром фінансів Клаусом зазначив, що переговори між Клаусом та лідером руху за демократичну Словаччину Мечіаром продемонстрували глибоні істотні розбіжності у питанні про майбутнє країни.

* * *

Рада Безпеки ООН одноголосно прийняла резолюцію направити миротворчі сили для встановлення контролю над аеропортом у Сараєво, щоб відкрити шлях гуманітарним вантажам у столицю Боснії і Герцеговини. Резолюція передбачає відправку 1100 військовослужбовців ООН і 60 військових спостерігачів після встановлення ефективного і міцного перемир'я в районі аеропорту.

* * *

Прем'єр-міністр Великобританії Мейджор заявив, що його країна продовжуватиме ядерні випробування, незважаючи на французький і російський мораторії на подібні заходи.

* * *

Учасники екологічної зустрічі у верхах під егідою ООН у Ріо-де-Жанейро дійшли згоди створити міжнародну організацію — Комісію розвитку, що відновлюється. Її мета — забезпечити додержання країнами міжнародних екологічних договорів.

* * *

У Парижі застрелили чинного помічника голови виконавчого комітету Організації визволення Палестини. Арафат звинувачує в усьому ізраїльську розвідувальну службу. Ізраїль, зі свого боку, заперечує свою причетність до цього інциденту. У деяких повідомленнях зазначається, що вбивство, можливо, вчинили члени одного з палестинських терористичних угруповань.

* * *

Після двох тижнів заборони невеликій кількості палестинців з окупованого сектора Газа дозволено вийти на роботу в Ізраїлі. З причин безпеки лише 200 палестинців одержали дозвіл увійти на ізраїльську територію. Ізраїль закрив доступ до регіону 25 травня, через день після того, як один араб з сектора Газа вбив ізраїльську дівчинку.

КРОКУЄМО ДО СПІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Мабуть, не перебільшу, коли назву історичною подію, що сталася минулої п'ятниці в Осло. Закінчився двадцятимісячний період непевності, яка панувала в Європі після підписання Договору про звичайні збройні сили. Тепер ситуація на континенті повинна швидко змінитися на краще. Адже в норвезькій столиці Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Казахстан, Молдова, Росія та Україна перебрали на себе зобов'язання колишнього Союзу щодо згаданого Договору. Тепер замість попередніх 22 учасників (країни НАТО, Східної Європи й СРСР) він охоплюватиме 29 держав. Протягом чотирьох років у Європі відбудеться значне скорочення озброєнь, зокрема бронетехніки й артилерії. Таким чином у наших західних партнерів зникли останні побоювання, що внаслідок розвалу Радянського Союзу могло б припинитися скорочення звичайної зброї.

«Приєднання нових учасників до Договору, — заявив генеральний секретар НАТО Манфред Вернер, — є важливим кроком до нашої спільної безпеки, сприятиме роззброєнню та надійному контролю над озброєнням».

«Новачки» також пообіцяли без затримки представити Договір на ратифікацію своїх парламентів, що вже через місяць на зустрічі НБСЄ на найвищому рівні в Хельсінкі офіційно ввести його в дію.

А передувала підписанню Договору про звичайні збройні сили сесія Ради Північноатлантичного співробітництва, що об'єднує нині країни — члени НАТО й колишнього Варшавського Договору. В роботі сесії взяла участь й українська делегація на чолі з міністром закордонних справ Анатолієм Зленком. На думку багатьох експертів, ця нова всеєвропейська організація може стати в майбутньому провідним форумом для обговорення й розв'язання конфліктних ситуацій як у військовій, так і в політичній сферах.

У підсумковому комюніке Ради якраз і наголошено, що створення ефективної системи, яка об'єднувала б зусилля НАТО, ЄС та НБСЄ, забезпечить тіснішу співпрацю, допоможе спільними зусиллями гарантувати безпеку та стабільність в Європі.

І перші кроки в Осло вже зроблено. Так, колишні радянські республіки повністю підтримали позицію НАТО щодо війни в Югославії, висловилися за мирне врегулювання вірмено-азербайджанського конфлікту в рамках Наради з безпеки та співробітництва в Європі, пообіцяли зробити для цього все необхідне. Спільний заклик до Росії визначиться найближчим часом з графіком виведення своїх військ з Прибалтики, без сумніву, сприятиме зменшенню напруженості в цьому регіоні.

Звичайно, сесія Ради Північноатлантичного співробітництва не дала, та й не могла дати відповідей на ці болючі питання європейського сьогодення. Насамперед це стосується розв'язання регіональних суперечок. Але, за словами того ж Вернера, започатковано обнадійливий поступ до справжньої євроатлантичної спільноти, де всі члени матимуть однакову безпеку, а конфлікти вирішуватимуться виключно мирними засобами.

Значний внесок в успіх роботи третьої сесії Ради Північноатлантичного співробітництва зробила й Україна. Приєднання нових учасників до Договору про звичайні збройні сили, підкреслювалося в кулуарах зустрічі, було б неможливе, якби не принципова позиція нашої держави на Ташкентській нараді СНД. Саме завдяки зусиллям української делегації там вдалося вийти з глухого кута й узгодити для кожної з семи республік рівні скорочення озброєнь.

Україну, і в цьому я пересвідчився в Осло, вже сприймають як велику європейську державу, з увагою прислухаються до її думки. Робота української делегації, зокрема, відзначалася надзвичайною інтенсивністю. За неповних вісім годин Анатолій Зленко, крім виступу на сесії, зустрівся з міністрами закордонних справ понад десятка європейських держав, провів прес-конференцію для закордонних журналістів. Ексклюзивне інтерв'ю, яке міністр закордонних справ України дав нашій газеті, підсумувавши результати зустрічі в Осло та позицію на ній нашої держави, читайте в одному з наступних номерів «Голосу України».

Перед відльотом до Києва Анатолія Зленка прийняв міністр закордонних справ Норвегії Торвалд Столтенберг. Відбулася дружня розмова, на якій обговорювалися питання двостороннього інтересу. Після її закінчення ваш кореспондент попросив пана Столтенберга висловити свою думку про перспективи українсько-норвезьких відносин.

— Зміни у відносинах з нашими державами я назвав би революційними,— сказав норвезький міністр. — Століттями між нашими народами не існувало жодних контактів. Нині, після встановлення дипломатичних відносин, я бачу чудові перспективи норвезько-української економічної співпраці. Скоро, до речі, ми відкриваємо наше посольство у Києві. На сьогоднішній зустрічі з паном Зленком ішлося і про допомогу Україні в конверсії військової промисловості. Цю допомогу ми також пообіцяли.

І ще одне свідчення поваги до України з боку Заходу: вперше українського журналіста було офіційно запрошено висвітлювати засідання Ради НАТО і Ради Північноатлантичного співробітництва. В цьому зв'язку хочу щиро подякувати співробітникам норвезького Міністерства закордонних справ та Посольства Норвегії в Москві за чудові умови, які мені було створено для роботи.

Ігор ГРУШКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Осло.

У парламентах світу

ДЕПУТАТИ ПАМ'ЯТАЮТЬ ПРО ЗДОРОВ'Я ВИБОРЦІВ

На сесії Верховної Ради Казахстану активно пройшло обговорення проекту нового Основного Закону республіки. Група депутатів виступила за те, щоб зробити другою державною мовою російську.

Партія «Желтоксан» відреагувала на це черговим пікетом з лозунгами, один з яких: «Хто сумує за державною російською мовою, може їхати до Росії!». Треба зазначити, що «Желтоксан», яка помітно пожвавила останнім часом свою діяльність, провела пікетування також і біля посольства США. Таким чином вони висловили своє невдоволення візитом Президента Назарбаєва до Вашингтона.

Проект Конституції прийнято в першому читанні. Його буде опубліковано для всенародного обговорення.

Опісля депутати працювали в комітетах і комісіях. Питання про повноваження сільських Рад стало в центрі уваги під час обговорення доповнень та змін до закону «Про місцеве самоврядування і місцеві Ради народних депутатів». Говорилося, що на місцях панує двовладдя і «нестатутні» відносини між Радами і главами адміністрацій.

Щодо засідання Комітету з охорони здоров'я та соціального захисту, де обговорювалось питання про перспективи забезпечення ліками, то на ньому виступив Прем'єр-міністр республіки Терещенко. «Враховуючи нинішні реалії,— сказав він,— усі проблеми, пов'язані з забезпеченням медикаментами, доведеться розв'язувати нам самим, і чекати на допомогу ззовні не варто...».

Тетяна КОСТІНА.
Алма-Ата.

Подробиці

ДО І ПІСЛЯ ВИБОРІВ

В Азербайджані минулої неділі відбулися вибори Президента республіки.

Із семи зареєстрованих кандидатів тільки п'ять претендували на пост глави держави. Напередодні виборів перший заступник Голови Міллі Меджлісу Тамерлан Караєв зняв свою кандидатуру і закликав прибічників віддати голоси за лідера Національного фронту республіки Абульфаза Ельчибея, який має найбільші шанси на перемогу. Лідер партії національної незалежності Ехтібар Мамедов також зійшов з дистанції, мотивуючи це тим, що в державі, яка перебуває в стані війни, не можна проводити вибори. Незалежні експерти звинуватили його в нещирості. Раніше, коли Народний фронт Азербайджану був проти виборів, Мамедов рішуче виступав за їх проведення.

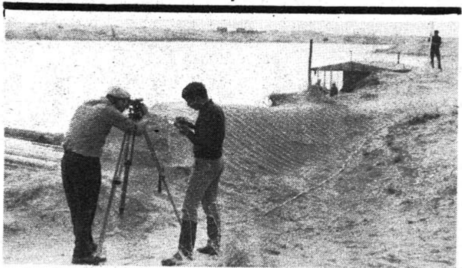
Решта кандидатів: колишній голова парламенту Ягуб Мамедов, міністр юстиції республіки Ільяс Ісмайлов, радник народно-демократичної партії Рафік Абдуллаєв і академік Нізамі Сулейманов — навряд чи могли претендувати на успіх.

Принципової різниці у програмах усіх кандидатів не було. Вони виступали за повну незалежність Азербайджану й побудову світського суспільства з ринковою економікою. Що стосується СНД, то тут чіткішу позицію займав А. Ельчибей. Він виступав тільки за рівноправні двосторонні відносини з країнами співдружності. На недавній прес-конференції лідер НФА також відзначив, що йому імпонує західна демократія і неприйнятна для нього державна система Ірану.

За проведенням виборів спостерігали представники зі Сполучених Штатів, Італії, Туреччини, Росії, Естонії, Чехо-Словаччини, Білорусі, Греції, Швеції, Японії та інших держав. За попередніми даними в голосуванні брало участь 73 проценти виборців. Коли передавався цей матеріал, остаточних результатів ще не було.

Ровшан АЛІЄВ.
Баку.

Фотофакт

Один із символів соціалістичної епохи — Каракумський канал нині орошує поля уже суверенних середньоазіатських держав. Він дістався їм з усіма позитивними й негативними наслідками втручання людини у природу. Рукотворна ріка серед каракумських пісків потребує до себе постійної уваги.

НА ЗНІМКУ: туркменистанські гідрогеологи проводять чергове обстеження каналу.

Фото Костянтина МУРАДОВА.

У сусідів

У ГОСТІ — З ПІСТОЛЕТОМ

Декілька тижнів тому литовські митники в одного з членів закордонної делегації знайшли пістолет. Гість пояснив: він завжди має при собі зброю, бо охороняє свого «боса». На Заході це — звична річ. Зрозуміло, відвідуючи Литву, іноземці не збираються відмовлятися від своїх звичок, тому уряд прийняв рішення, яке регламентує порядок ввезення зброї.

Згідно з цим документом особисті охоронці державних представників та почесних гостей можуть ввозити вогнепальну зброю тільки за встановленими протоколом правилами візиту. Інші громадяни іноземних держав повинні отримати дозвіл у МВС Литви. Щоб зброя не потрапила до рук злочинців, співробітники намагатимуться щоразу консультуватися з Інтерполом.

Іноземці мають право ввозити в Литву легку вогнепальну зброю: пістолети, револьвери, автомати. Використовувати їх дозволяється тільки у випадках, передбачених законом Литви.

Микола СТАНОВИЧ.
Вільнюс.

Киргизький калейдоскоп

УРЯДОВИЙ СЮРПРИЗ

У зв'язку з загостренням дефіциту грошової готівки у Киргизстані уряд республіки готує постанову про касові розрахунки, які передбачають переважно безготівковий розрахунок. Згідно до цього документа планується розраховуватися з жителями Киргизстану чеками.

Звістка про можливість такого кроку вже сьогодні викликає у киргизстанців негативну реакцію. З чеками не підеш на ринок чи у комерційний магазин. А саме тут здебільшого і задовольняє свої споживчі попити більша частина покупців.

З ПРЕСОЮ ПО-ЛЮДСЬКИ

Зробити приємність пресі вирішив глава державної адміністрації Джалал-Абадської області Киргизстану. Місцевим журналістам було надано право безплатно користуватися держтранспортом на території області для виконання редакційних завдань. Спілка журналістів республіки негайно закликала глав решти обласних адміністрацій наслідувати цей приклад. Очікується, що наступним кроком, який заохотить пресу, стане введення пільгового транспортного режиму для журналістів у загальнореспубліканському обширі. Це буде приурочено до Дня преси, що відзначається в республіці 7 листопада, в день виходу першого номера киргизької газети «Еркін Тоо» («Вільні гори»), що побачив світ у 1921 році.

КОНФЛІКТАМ МОЖНА ЗАПОБІГТИ

Не виключено, що у недалекому майбутньому Киргизстан візьме участь у реалізації великомасштабної програми «Відкрите небо», яку розробляє Центр по запобіганню конфліктам — одна зі структур Наради по безпеці й співробітництву в Європі.

Відповідна пропозиція надійшла від делегації цієї організації, яка побувала у Бішкеці й була схвалена віце-президентом республіки Феліксом Куловим.

Основне завдання Центру — сприяння запобіганню етнічним конфліктам і здійснення експертної й консультативної допомоги по підтримці миру у різних регіонах планети. Програма «Відкрите небо» передбачає першочергове надання допомоги її учасникам.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Бішкек.

Собкори повідомляють

ЗА КОРДОН — БЕЗ ПРОБЛЕМ

Особисті посвідчення громадянина Республіки Вірменія буде введено до кінця нинішнього року. В нових паспортах нема графи, що вказує національність та по батькові володаря. Записи в них робитимуться трьома мовами — вірменською, англійською і французькою. В уряді Вірменії вважають, що нові документи дадуть можливість скасувати закордонні паспорти, які сьогодні необхідні для виїзду за кордон.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Клаус ФРЕЛІХ: «МИ ТАМ, ДЕ НАШІ КЛІЄНТИ»

У Києві відкрито представництво німецького «Дойче банку» — найбільшого в Європі. У Німеччині діє 1500 його підрозділів, в яких працює близько 56 тисяч чоловік. У філіалах банку в інших країнах зайнято ще 16 тисяч службовців.

«Дойче банк» провадить всі можливі операції — від відкриття поточного рахунку до торгівлі золотом. Сума його балансів складає 450 мільярдів марок.

Наш кореспондент узяв інтерв'ю у представника «Дойче банку» Клауса ФРЕЛІХА. Йому 36 років, вчився в університеті міста Гейдельберга, де вивчав російську й англійську мови, а також міжнародне право. Володіє ще й французькою, а нині шукає, щоправда марно, німецько-українські словники. Після дворічної підготовки у «Дойче банку» працював у різних містах, в тому числі й у Москві.

Одружений, дружина Ерна — перекладачка з англійської й іспанської.

— Пане Фреліх, що обумовило відкриття представництва «Дойче банку» в Україні?

— Ми завжди там, де наші клієнти. В Україні нині працює 30 представництв німецьких фірм, приїжджають також фірми-експортери. Щоправда, рішення про відкриття представництва у Києві було прийняте ще минулого року.

Крім того, ми бачимо перспективи співробітництва з Україною. Вже тепер всі великі її банки мають у нас кореспондентські рахунки, тому зручніше бути ближче до партнерів.

— Коротко розкажіть, будь ласка, про цілі діяльності банку в Україні.

— Це насамперед одержання економічної інформації, щоб сприяти німецьким клієнтам «Дойче банку» при здійсненні торгівлі й інших видів кооперації з українськими партнерами, поглиблення співробітництва з українськими банками, а також встановлення контактів з державними парламентськими органами.

— Скажіть, будь ласка, чи можливо, що німецькі підприємці вкладуть гроші в економіку України?

— Чого ж ні? Звичайно, важко чекати, що одержиш прибуток вже завтра, але в перспективі це можливо.

— А який прибуток ваш банк одержав минулого року, коли не таємниця?

— Не секрет —понад чотири мільярди марок. Але в нас ще працює і концерн «Дойче банку», до якого крім «Дойче банку» входить ціла низка дочірніх компаній і товариств. Його торішній прибуток складає шість мільярдів марок і позитивні тенденції зростають.

— Чи може громадянин України відкрити рахунок у представництві «Дойче банку» в Києві?

— Розумію вас. Але, на жаль, ні. Ми не маємо справи з платіжними операціями й «фізичними» грошима, до речі, й не міняємо їх. Ці операції роблять філіали. Тут ми надаємо тільки консультації.

— А самі акції «Дойче банку» я можу в вас купити? До речі, яка вартість одної і який річний доход вона дає?

— Акції «Дойче банку» можуть купити всі бажаючі на біржах, де їх продають. Вартість однієї — близько 700 марок, а річний прибуток від неї — 15 марок. Але є й інші прибутки від них, наприклад право одержати нові акції, зростання їх у ціні. Найцікавіше в акціях, що їх можна вигідно продати.

— Що ви чекаєте від діяльності представництва «Дойче банку» в Україні?

— Представництво — це тільки перший крок. Але ми тепер закладаємо основи для майбутнього співробітництва. Не виключено, що при наявності необхідних передумов відкриємо тут філіал банку, а це означає, що наш клієнт одержить тут ті ж послуги, що й у Німеччині. Але це залежить не тільки від нас. Насамперед, в Україні має функціонувати банківська система, розвинена ринкова економіка.

— Багато проблем?

— Достатньо, але звикаємо. Немає поки повноцінного приміщення для офісу, немає квартир. Шукаємо ми й українських співробітників для роботи в представництві. У вас багато добрих фахівців, але в нас умова: людина обов'язково має володіти німецькою, українською й російською мовами. І звичайно ж, вона повинна мати інтерес до економічних і банківських справ.

Та всі проблеми скрашають чудовий Київ, гостинні кияни. Це приємно.

Інтерв'ю провела Валентина ПИСАНСЬКА.

«СИНУ, ПРАЦЮЙ ЗАВЖДИ БАГАТО!»

Гортаючи зарубіжну пресу

The Washington Post

Нині, коли Роман Попадюк готується поїхати в Київ як перший посол Сполучених Штатів в Україні, він наче чує слова покійних батьків-українців.

«Мої рідні завжди вважали Америку країною, що відкриває перед людьми можливості,— тихо сказав Попадюк.— Саме сюди ми приїхали, щоб будувати своє життя і своє майбутнє... Мій батько переконав мене в необхідності прагнути до успіху, добре працювати, трудитися на благо Америки».

Для Попадюка, котрий народився в Австрії, професійного дипломата, який вирішив, що хоче бути послом, коли йому було 16 років і він жив у Брукліні, цей пост — щось більше, ніж просто віха в кар'єрі. Це важливий розділ у сазі, багато в чому типовий для покоління американців-іммігрантів.

Син селян, вивезених з України під час другої світової війни, Попадюк їде на батьківщину своїх предків як перший офіційний посол Сполучених Штатів. Це подія символічна для закінчення «холодної війни».

«Протягом століть українці молилися за те, щоб стати незалежною країною,— сказав Попадюк.— Збувається мрія про те, щоб мати можливість відіграти якусь роль від імені провідної країни світу, щоб допомогти підтримати цю незалежність. Це велика честь і водночас історична можливість... Єдине, про що я шкодую тепер,— це що нема вже на світі моїх батьків, котрі могли б побачити це».

Попадюк, котрий протягом трьох років був заступником прес-секретаря президента Буша, звик говорити по-українськи вдома. Він любить казати, що зможе поговорити українською мовою з Президентом України Леонідом Кравчуком, а потім зняти трубку і розмовляти англійською з Бушем. Обидва керівники тепло привітали призначення Попадюка на спільній прес-конференції у Східному залі Білого дому 6 травня під час офіційного візиту Кравчука.

Незважаючи на це, Попадюк не любить називати свою місію в Київ поверненням на батьківщину. Він їздив в Україну тільки минулого літа, коли Буш виступав там у парламенті.

«Моя батьківщина — Америка,— сказав він.— Мої рідні постаралися виростити з нас хороших американців, котрі люблять свою країну... Я дуже вдячний Америці за можливості, відкриті нею перед нами, за те, що вона прийняла нас як біженців і розчинила перед нами свої двері. Ми багато в чому зобов'язані цій країні».

Попадюк народився 42 роки тому в бараці табору для біженців в американській зоні післявоєнної Австрії. Його батьків, Григорія та Параску, вивезли в Австрію після того, як німецькі війська окупували Україну.

Він став американським громадянином у федеральному суді в Брукліні в листопаді 1959 року в віці 9 років. Іспит, який йому довелося витримати для цього, був досить простий. Оскільки наближався День дяки, суддя спитав у нього, чи любить він індичку. Він відповів, що любить. Тоді суддя сказав: «Ти — американець».

Тричі на тиждень Попадюк долав цілу милю, йдучи через Бруклін від домівки до української католицької церкви: у неділю зі всією сім'єю на месу, а по вівторках і четвергах сам, після школи, на заняття українською мовою.

У нього четверо дітей у віці від 4 до 11 років, його дружина Джуді — українка в третьому поколінні. Старшого сина звати Григорій, на честь батька Попадюка, і його діти також ходять на месу до української католицької церкви. Щосуботи вони відвідують заняття, де вивчають українську мову.

Коли Попадюк був хлопчиком, він перекладав батькові українською мовою телевізійні новини. «Потім ми обговорювали різні проблеми: чи правильна політика Америки в тому чи іншому питанні і чи правильна політика Франції щодо Сполучених Штатів,— згадував він,— і якось саме собою вийшло так, що я вирішив: саме цим я хочу займатися все життя».

Він ходив до католицької школи в Брукліні і був першим у сім'ї Попадюків, хто закінчив коледж, отримав ступінь у Хантер-коледжі і ступінь доктора філософії у Нью-Йоркському університеті. Після того, як він попрацював упорядником промов і дослідником в індонезійській місії в ООН, Попадюка взяли на роботу на дипломатичну службу.

Він пропрацював у консульстві в Мехіко лише два місяці, як завдяки хорошому знанню мови його призначили в політичний відділ. На його думку, це сталося тому, що він дуже багато працював, коли протягом 19 тижнів учив іспанську мову.

«Це був для мене один з перших уроків,— сказав він нещодавно.— Мій батько, бувало, казав: «Сину, працюй завжди багато, тому що коли вперто трудишся, то, може, тебе й не підвищать, але й не звільнять».

Минули роки, і він прийшов у Білий дім, щоб працювати в «Ситуаційній кімнаті», де збирається інформація про події, що відбуваються у всьому світі.

Леррі Спікс, тоді прес-секретар Білого дому, взяв його на роботу помічником прес-секретаря в 1986 році, тому що він запам'ятав його в «Ситуаційній кімнаті» під час таких подій, як бомбардування Сполученими Штатами Лівії та викрадення судна «Акілле-Лауро».

Попадюк, високий чоловік з м'якою манерою говорити, популярний у журналістів в Білому домі своїм стриманим гумором і чітким роз'ясненням політики адміністрації. Коли прес-секретар Білого дому Марлін Фітцуотер оголосив на брифінгу в березні про призначення Попадюка, його слова зустріли оплесками.

Нині Попадюку доводиться займатися безліччю дрібниць, пов'язаних з відкриттям нового посольства в новій країні: укомплектувати штат співробітників, шукати житло. Під час візиту Кравчука до Сполучених Штатів Попадюк домовився з ним про нові помешкання для співробітників посольства.

У дипломатичному плані, сказав Попадюк, «завдання унікальні... Йдеться про встановлення відносин із зовсім новою країною, котра щойно з'явилася на міжнародній арені і налагоджує двосторонні відносини зі Сполученими Штатами».

Його першочерговим завданням буде надання допомоги з тим, щоб Україна, яка змагається з Росією за увагу всього світу, «могла стати життєздатною, позитивною силою на міжнародній арені».

«Ніхто ніколи в сучасній історії не вирішував таке завдання в такому плані і в таких обширах»,— сказав він. Але син Григорія й Параски Попадюків готувався до цієї ролі все своє життя.

«Вашингтон пост» (США).

Наука

Експедиція духовного порятунку

Колись в Україні, коли горіла оселя, найперше вихоплювали з полум'я ікони, рятуючи тим самим свою будучину. Звичайно ж, під час атомного пожарища, коли гине все живе, найперше максимум зусиль спрямовують на порятунок людей. А духовним цінностям як уже поталанить. Однак ця пауза мусить бути нетривалою. Згадаймо: ще не осів радіоактивний пил, ще смертельно пломенів реактор, а мародерство вже почалося...

Сьогодні величезний етнографічний материк України — Полісся — став символом страхітливої біди. Радіоактивний смерч уразив не лише людське здоров'я, а й те, без чого немислиме повноцінне життя — духовно-мистецькі надбання.

Полісся. Звідси в різні сторони колись розійшлися слов'янські народи. Однак у пізніші часи цей унікальний регіон залишився обабіч магістральних шляхів. Тому й маємо нині законсервований цілісний пласт народнотрадиційної культури, побуту, первісного етномовного матеріалу. Вірніше, мали. Бо Чорнобиль атомною блискавкою уразив унікальний етнокультурний фонд українського та білоруського Полісся.

У цих кризових умовах молода Українська держава, розуміючи, що будь-яке відтягування, зволікання в порятунку цієї національної спадщини призведе до непоправних утрат, вирішила, попри нестачу коштів, розробити і розпочати роботу над втіленням у життя масштабних наукових програм по виявленню, збереженню і глибинному дослідженню культури цього регіону.

Верховна Рада України прийняла відповідну постанову. Мінчорнобиль сформував робочу групу для її реалізації. Сьогодні вже видно результати створеної півроку тому при Мінчорнобилі історико-культурної експедиції.

Мобілізувавши інтелектуальний потенціал різних галузей науки (археології, лінгвістики, етнографії, фольклористики, мистецтвознавства, антропології тощо), експедиція розробила наукову концепцію і конкретну програму дій на різних етапах дослідження Полісся. Зрозуміло, робота ця вимагає оперативності, адже розпочався процес повного виселення корінного населення з території надмірного радіоактивного забруднення.

Насамперед потрібно вивчити і зібрати різноманітні писемні матеріали про Полісся. Завершення цього важливого етапу, створення банку даних набагато полегшить вирішення основного завдання вчених — виявити і зафіксувати народнотрадиційні явища самобутнього регіону. За результатами першого етапу буде проведено картографування писемних джерел.

У державній програмі ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи передбачено поетапне повне виселення людей з території другої і частково третьої категорій радіаційного забруднення. Саме це змушує експедицію активізувати дослідження цих регіонів у першу чергу. Принципово важливо вивчити також «мертву» зону, в якій ще зберігаються об'єкти недавнього життя — культові, житлові, господарські будівлі, сімейні реліквії тощо. Адже на очах у людства одне за одним зникають з лиця землі поліські села, так і не встигнувши виповісти до кінця своїм нащадкам про родинні творення національного буття в образах, звичаях, обрядах, про неповторну рукотворну колиску і вимайструване стельмахом колесо, про викувану ковалем підкову і витесаний з каменя хрест, про оплаканих і неоплаканих піснярів, зодчих, хліборобів...

Практика захоронення сіл спонукає до мобільної методики їх наукового дослідження. У цю зону передбачається направити експедиції тих, хто зголоситься сам, щоб, суворо дотримуючися режиму праці в зараженій зоні, зафіксувати на відеоплівку максимум інформації, а малооб'ємні пам'ятки культури, можливо, дезактивувати, вивезти з зони.

Важливим елементом успішного здійснення програми є науково-організаційна узгодженість усіх інституцій, які планово чи самотужки зайняті цією проблемою. Вже сьогодні з нашою історико-культурною експедицією співпрацюють академічні установи відповідного профілю Києва, Львова, вузи багатьох інших міст України, консерваторії, музеї, аматори-ентузіасти. Аналогічними проблемами зайняті і наші колеги в Білорусі, Російській Федерації. Сподіваємося, що науково-методична співпраця вчених наших держав також буде корисною.

Обмеженість у часі, брак сил і коштів зобов'язують нас бути мобільнішими, позбутися амбітності та егоїзму. Сконцентрований банк даних буде зручним для дослідників усіх галузей, стане базою для науково-організаційних заходів щодо порятунку народної традиційної культури Полісся. На нашу думку, щоб зменшити втрати культурно-духовних надбань, під час переселення мешканців Полісся, потрібно негайно провести паспортизацію переселенців, ввести картотеку, а щонайважливіше — передбачити компактне розміщення цих людей у районах, що наближені до їх рідного ландшафту.

Одна з пропозицій експедиції стосується першої зони, де відбувається захоронення сіл. Можливо, варто було б законсервувати одне з них як пам'ятник Чорнобильської катастрофи. Плануємо також провести аерозйомки сіл, які будуть знищені.

Експедиція проводитиме збір етнолінгвістичних, етнодіалектологічних матеріалів, складе реєстр археологічних, історико-культурних, історико-етнографічних пам'яток, проведе запис словесного та музичного фольклору, виробить рекомендації щодо збереження пам'яток на забрудненій території, організує пункти збереження історико-етнографічної спадщини, здійснить комп'ютеризацію всієї набутої інформації тощо.

Передбачено активну видавничу діяльність.

Безперечно, на шляху експедиції чимало організаційних труднощів. Подолавши їх, вона успішно завершить роботу, і зібрані матеріали стануть солідним підгрунтям для створення Науково-дослідного Інституту культури та екології Полісся.

Степан ПАВЛЮК, народний депутат України, директор Інституту народознавства АН України.

УКРАЇ ПРОБЛЕ

Цими днями я повернувся з Варшави, де зустрічався й з головою Об'єднання українців у Польщі паном Юрієм Рейтом. Відбулася розмова, яка спочатку точилася навколо проблем польських українців, а потім перекинулася й на взаємини між нашими державами та парламентами. Подаю фрагменти цієї розмови.

— Пане Юрію, бодай коротко поінформуйте, де раніше мешкали та де нині живуть українці в Польщі?

— До завершення другої світової війни українська громада компактно жила на Лемківщині, Бойківщині, Перемишльщині, Холмщині. Проте незабаром по війні півмільйона українців переселили в Радянську Україну, а в 1947 році українську громаду розпорошили по цілій Польщі довкола північних та західних кордонів — по п'ять родин на кожне польське село. З українцями в Польщі вчинили майже те ж, як перед тим у Радянському Союзі вчинили з кримськими татарами. В такий спосіб тодішні польські керівники намагалися розв'язати українське питання.

— І як же розвивалися події далі?

— У 1947—1949 роках у польський концтабір Явожно Катовіцького воєводства, в якому до цього сиділи польські та німецькі злочинці, вкинули понад три тисячі українців, здебільшого представників інтелігенції. З них знущалися, їх били і навіть фізично знищували.

— У чому ж їх звинувачено?

— Ні в чому. Вони потерпіли за те, що були свідомими українцями. І розпорошення, і ув'язнення в концтаборі мали на меті підірвати прагнення українців до волі та демократії. Два роки тому від імені Об'єднання я звернувся до міністерства справедливості з проханням розслідувати цей злочин тодішніх властей. Було порушено кримінальну справу, знайдено свідків. Польський сенат засудив злочини проти української громади. Тепер чекаємо на присуд прокурорів. Об'єднання сподівається, що людей, які пройшли через концтабір, реабілітують, повернуть їм втрачене майно, виплатять компенсацію за моральні та матеріальні збитки. А перед тими, кого вже немає, ми всі складемо шану як перед безневинно загиблими.

— Чи дозволили власті повернутися українцям на свої рідні місця?

— Ні. Більшість і далі мешкає в польських поселеннях. За нашою оцінкою тепер у Польщі живе 250—300 тисяч українців у багатьох воєводствах. Тому ми маємо 25 філій Об'єднання у воєводствах, а також 180 гуртків, які є основною організаційною ланкою українців у Польщі.

— Живучи в чужому мовному середовищі, ви, очевидно, подбали про те, щоб українці принаймні не забули рідної мови?

— До створення в 1956 році Українського суспільно-культурного товариства — першої організації українців у Польщі — у нас не було жодної української школи. Проте українці розуміли потребу в освіті і навчалися в польськомовних навчальних закладах. Для цього батькам доводилося переселятися до містечок, щоб діти мали кращі можливості для здобуття освіти і певних позицій у суспільстві. Коли виникло перше товариство українців, зразу ж організували пункти вивчення української мови. Потроху українство Польщі набирало сили, і тепер маємо чотири початкові і три середні школи, в яких діти з усієї Польщі не тільки навчаються українською мовою, а й вивчають історію України, дізнаються про людей, чиї славні імена навічно записані на скрижалях України. Школи мають гуртожитки. Тепер у школах навчається близько двох тисяч дітей. Крім того, маємо сімдесят недільних шкіл.

— Які головні проблеми українців в Польщі?

— Сьогодні в нас, як і колись, непросто бути українцем. Річ у тім, що в попередні роки з українців створили образ гайдамаків, різунів, тобто людей, з якими можна не рахуватися. Раніше, до зміни системи, ми відчували, що за діями української громади пильно стежать. З приходом ринку в Польщу ми стали вільними людьми. Проте відчутно послабилися дотації держави. Сьогодні ми ще маємо сорок ансамблів української художньої самодіяльності, тридцять українських домівок, розкиданих по всій Польщі. Ці будинки є осередками української культури, в них навчають дітей, працюють бібліотеки, відзначають свята і зустрічають гостей. Але з утвердженням ринкових відносин усі ці наші надбання опинилися на грані закриття, бо держава не виділяє коштів на їх утримання.

Проте ми не розгубилися. Наш центр у Варшаві перей-

Нас єди

шов на с
ношуємо і
раїнського
спонсорів.
ганізувати
як це зро
нади чи С
— Чи
них структ
— Вон
турі, освіт
руть участ
зько 70 у
у міс
остан
ся, що в
ка тисяч
значно п
ми. На ц
громада в
датів до
жаль, ні
вони не
ловна при
гає в тому
порощені,
—
пане Юр
Польщі в
від'ємною
го суспіл
них хотів
незалежн
— Це
Люди час
чи могли
ся на Ле
жімо, на
в ті місц
їх ви
бати
— тобто
й українс
— Як
кову те
Польщі?
— Інш
ду з глух
має. Відч
ємо, що
терпінню
свідомі.
у сво
ни.
— Чи
Об'єднанн
працює?
— Об
роки. За
шкільниц
справами
нанням
українсь
щі» тощ
міністерс
з предста
партій,
до парла
сій. Одн
всюди, д
тереси у
— Чи
жають н

Практикум для парламенту

«ВИ НАСТОЮЄТЕ НА

«Мовне» обличчя нашого парламенту викликає іноді подив, іноді сміх, іноді сум. І це не дивно, бо народними обранцями стали не лише письменники, а й директори заводів, голови колгоспів, колишні й нинішні керівники різних рівнів. Десятиліттями їх зобов'язували виконувати й перевиконувати «намічені плани», а не стежити за красою й мелодійністю своєї мови. Не дбали ми й про культуру та етику спілкування.

Укладений мною експромтом словничок типових «сесійних русизмів» охоплює близько 150 слів та висловів. Він не претендує на наукові канони. Я вихопив з нашого сесійного залу найбільш уживані русизми і намагався паралельно навести правильні, літературні форми цих слів і словосполучень. Біда навіть не в тому, що висловлювання на кшталт «Моє предложення являється, я рахую, самим лучим» шокують багатьох слухачів та глядачів. Нас чують мільйони

молодих людей, наших дітей, які, врахувавши помилки старшого покоління, покликані таки побудувати Українську державу. Будьмо ж їм добрими навчителями!

Як кажуть у сесійному залі	Як передбачають норми літературної вимови
Шановний голова!	Шановний голово!
Шановний пан Президент!	Шановний пане Президент!
Шановний Іван Степанович!	Шановний Іване Степановичу!
(Василь Васильович!)	Василю Васильовичу!
(Лариса Павлівна!)	Ларисо Павлівно!
приймати (прийняти) участь	брати (взяти) участь (Хто візьме участь у конференції? Він завжди бере участь в обговоренні законів)
приймати міри	вживати заходів (Чи будуть вжиті якісь заходи?)
визивати заперечення	викликати заперечення (Це не викликає жодних заперечень)
відложити обговорення	відкласти обговорення (Розгляд питання було відкладено)
приступати до обговорення	розпочинати обговорення
нанести урон	завдати шкоди
підняти питання	порушити питання
В кого є пропозиція?	Хто має пропозицію?

В мене є пропозиція.	Я маю п
В нас є докази.	Ми маєм
являється, являються	є
Він являється членом комісії	(Він є чл
відмінити (закон, статтю)	скасувати скасован
слідуючий	наступни
слідуюче питання	наступне
слідуючим виступатиме...	наступни
Я хочу сказати слідуюче.	Я хочу с
Ми розглянемо слідуючі питання.	Ми розг
за виключенням,	за винят
без виключення	(всі стат
виключити	вимкнути
лишній, лишній раз,	зайвий,
це вже лишнє	це вже є
любий, в любому випадку	будь-яки (будь-як
повістка денна	порядок
в кінці кінців	зрештою
неділя; минулої неділі	тиждень
бувший; бувший Союз,	колишні
бувші закони	колишні
вмішуватися в...	втручати

...ія ...нку

...ю історико... ...едицією спів... ...емічні уста... ...го профілю ...вузи багатьох ...аїни, консер... ...ематори-енту... ...ними пробле... ...наші колеги ...ейській Фе... ...аємося, що ...на співпра... ...х держав та... ...сною. ...у часі, брак ...зобов'язують ...ьнішими, позд... ...ті та егоїзму. ...й банк даних ...для досліджн... ...стане ба... ...о-організацій... ...о порятунку ...йної культу... ...нашу думку, ...втрати куль... ...надбань, під ...мешканців ...бно негайно ...тизацію пере... ...картотеку, ...ше — перед... ...розміщен... ...районах, що ...рідного ла...

...озицій експе... ...першої зо... ...ться захоро... ...ливо, варто ...рвувати одне ...тник Чорно... ...офи. Плану... ...вести аеро... ...будуть зни...

...проводитиме ...тичних, етно... ...матеріалів, ...рхеологічних, ...рних, історич... ...пам'яток, ...ловесного та ...клору, виро... ...щодо збе... ...на забруд... ...організує ...історико... ...спадщини, здій... ...ризацію всієї ...тощо. ...активну ви... ...на шляху ек... ...організацій... Подолавши ...завершить ...матеріалі ...підгрунтям ...Науково-дос... ...культури ...ися.

...ПАВЛЮК, ...утат Украї... ...Інституту ...а АН Ук... ...раїни.

УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ: ПРОБЛЕМИ І СПОДІВАННЯ

Нас єднає Вітчизна

Цими днями я повернувся з Варшави, де зустрічався й з головою Об'єднання українців у Польщі паном Юрієм Рейтом. Відбулася розмова, яка спочатку точилася навколо проблем польських українців, а потім перекинулася й на взаємини між нашими державами та парламентами. Подаю фрагменти цієї розмови.

— Пане Юрію, бодай коротко поінформуйте, де раніше мешкали та де нині живуть українці в Польщі.

— До завершення другої світової війни українська громада компактно жила на Лемківщині, Бойківщині, Перемишльщині, Холмщині. Проте незабаром по війні півмільйона українців переселили в Радянську Україну, а в 1947 році українську громаду розпорошили по цілій Польщі довкола північних та західних кордонів — по п'ять родин на кожне польське село. З українцями в Польщі вчинили майже те ж, як перед тим у Радянському Союзі вчинили з кримськими татарами. В такий спосіб тодішні польські керівники намагалися розв'язати українське питання.

— І як же розвивалися події далі?

— У 1947—1949 роках у польський концтабір Явожно Катовіцького воєводства, в якому до цього сиділи польські та німецькі злочинці, вкинули понад три тисячі українців, здебільшого представників інтелігенції. З них знущалися, їх били і навіть фізично знищували.

— У чому ж їх звинувачено?

— Ні в чому. Вони потерпіли за те, що були свідомими українцями. І розпорошення, і ув'язнення в концтаборі мали на меті підірвати прагнення українців до волі та демократії. Два роки тому від імені Об'єднання я звернувся до міністерства справедливості з проханням розслідувати цей злочин тодішніх властей. Було порушено кримінальну справу, знайдено свідків. Польський сенат засудив злочини проти української громади. Тепер чекаємо на присуд прокурорів. Об'єднання сподівається, що людей, які пройшли через концтабір, реабілітують, повернуть їм втрачене майно, виплатять компенсацію за моральні та матеріальні збитки. А перед тими, кого вже немає, ми всі складемо шану як перед безневинно загиблими.

— Чи дозволили власті повернутися українцям на свої рідні місця?

— Ні. Більшість і далі мешкає в польських поселеннях. За нашою оцінкою тепер у Польщі живе 250—300 тисяч українців у багатьох воєводствах. Тому ми маємо 25 філій Об'єднання у воєводствах, а також 180 гуртків, які є основною організаційною ланкою українців у Польщі.

— Живучи в чужому мовному середовищі, ви, очевидно, подбали про те, щоб українці принаймні не забули рідної мови?

— До створення в 1956 році Українського суспільно-культурного товариства — першої організації українців у Польщі — у нас не було жодної української школи. Проте українці розуміли потребу в освіті і навчалися в польськомовних навчальних закладах. Для цього батькам доводилося переселятися до містечок, щоб діти мали кращі можливості для здобуття освіти і певних позицій у суспільстві. Коли виникло перше товариство українців, зразу ж організували пункти вивчення української мови. Потроху українство Польщі набирало сили, і тепер маємо чотири початкові і три середні школи, в яких діти з усієї Польщі не тільки навчаються українською мовою, а й вивчають історію України, дізнаються про людей, чиї славні імена навічно записані на скрижалях України. Школи мають гуртожитки. Тепер у школах навчається близько двох тисяч дітей. Крім того, маємо сімдесят недільних шкіл.

— Які головні проблеми українців в Польщі?

— Сьогодні в нас, як і колись, непросто бути українцем. Річ у тім, що в попередні роки з українців створили образ гайдамаків, різунів, тобто людей, з якими можна не рахуватися. Раніше, до зміни системи, ми відчували, що за діями української громади пильно стежать. З приходом ринку в Польщу ми стали вільними людьми. Проте відчутно послабилися дотації держави. Сьогодні ми ще маємо сорок ансамблів української художньої самодіяльності, тридцять українських домівок, розкиданих по всій Польщі. Ці будинки є осередками української культури, в них навчають дітей, працюють бібліотеки, відзначають свята і зустрічають гостей. Але з утвердженням ринкових відносин усі ці наші надбання опинилися на грані закриття, бо держава не виділяє коштів на їх утримання.

Проте ми не розгубилися. Наш центр у Варшаві перейшов на самоутримання. Виношуємо ідею створення українського банку, шукаємо спонсорів. Намагаємося організувати наше життя так, як це зробили українці Канади чи США.

— Чи є українці у владних структурах?

— Вони є всюди: у культурі, освіті, бізнесі. Вони беруть участь у політиці. Близько 70 українців працюють у міс[illegible] х упра[illegible]. Під час остан[illegible] виборів [illegible] дізналися, що в Польщі є до сорока тисяч чоловік, які однозначно пишуться українцями. На цих виборах наша громада виставила 60 кандидатів до парламенту. На жаль, ні в сейм, ні в сенат вони не змогли пройти. Головна причина невдачі полягає в тому, що наші сили розпорошені.

— [illegible]тілося б[illegible] знатися, пане [illegible]Юрію, чи[illegible] українці Польщі відчувають себе невід'ємною часткою польського суспільства, чи хтось з них хотів би перебратися в незалежну Україну?

— Це питання питань. Люди часто запитують мене, чи могли б вони перебратися на Лемківщину чи, скажімо, на Холмщину? Тобто в ті місця в Польщі, звідки їх ви[illegible]. Ч[illegible]кна придбати [illegible]війне [illegible]мадянство — тобто до польського ще й українське?

— Як ви сприймаєте «шокову терапію» в економіці Польщі?

— Іншого шляху до виходу з глухого кута просто немає. Відчуваємо скруту, знаємо, що є межа людському терпінню, але мусимо бути свідомі. Громада в Польщі у сво[illegible] більшос[illegible] за ці зміни. [illegible], укра[illegible], теж.

— Чи давно існує ваше Об'єднання? Над чим воно працює?

— Об'єднання існує два роки. Займаємося питаннями шкільництва, церковними справами, молодіжним об'єднанням «Пласт», «Союзом українських жінок у Польщі» тощо. Клопочемося по міністерствах, зустрічаємося з представниками політичних партій, вносимо пропозиції до парламенту та його комісій. Одне слово, виступаємо всюди, де треба захищати інтереси української громади.

— Чи завжди власті зважають на її інтереси?

— Чимало проблем ми не можемо розв'язати, бо дійсність нині не дуже оптимістична. І все ж вплив нашого Об'єднання значний. Коли до Польщі приїздив Президент України, то Президент Польщі запросив мене на обід, влаштований на честь високого гостя. А потім пан Леонід Кравчук тричі зустрічався з представниками різних кіл української громади в Польщі. Ці факти щось та означають.

— Розкажіть, будь ласка, про ваші зв'язки з Україною.

— Нашу громаду офіційна Україна десятиліттями не помічала, бо вона видавалася Україні чимось небезпечним. Від цього в нас залишилося почуття кривди. Тепер таке ставлення відходить у небуття, і українська громада береться за роботу. Той факт, що Польща перша серед інших держав визнала незалежну Україну, багато про що свідчить. Або таке: Президент України пан Леонід Кравчук зустрівся в Польщі з Президентом паном Лехом Валенсою раніше, ніж той поїхав до Москви. Ми вважаємо, що за цими фактами поряд з іншими чинниками стоїть і українська громада.

Ми й надалі вважаємо своїм завданням сприяти контактам Польщі з Україною. Тільки за перші два роки близько сорока депутатів українського парламенту приїздили до Польщі. Ми їх запрошували до Об'єднання і сприяли їхній роботі.

Розвиваємо зв'язки й з українською діаспорою світу. Два роки тому до нас на світовий форум приїздили представники діаспори з 13 країн світу. Тепер дуже сподіваємося взяти активну участь у світовому форумі українців, що незабаром відбудеться в Києві.

— Яка допомога вам потрібна від України?

— Просимо тільки уваги. Коли пан Лех Валенса приїздить до Москви, він обов'язково зустрічається з тамтешніми поляками або в консульстві, або під костьолом. Коли приїздив до нас пан Леонід Кравчук, ми сподівалися, що він зустрінеться з громадою українців, яка очікувала його і хотіла його привітати. Президент України обмежився зустрічами з представниками громади. Шкода, що він не мав більше часу.

Або такий факт. П'ятеро наших українців учаться в Україні, а в Польщі вчаться близько двох тисяч поляків з України. І ці наші українці в Києві мають за 400 карбованців щомісячну голодовку. Це вам приклад щодо того, як хто дбає про свій народ.

Далі. Ми навчаємо дітей українською мовою. Спитаймо себе: скільки цих дітей їздить в Україну відпочивати і вдосконалюватися в рідній мові? Немає таких — не запрошують! Те ж саме й з учителями української мови. А для цієї допомоги не треба великих коштів.

Чому така до нас неувага? Та тому, що в Україні ще не сформовано концепцію політики щодо національних меншин.

Проблеми життя української національної меншості вирішуються через польський парламент. Поляки України приїздять сюди і розв'язують у сеймі свої питання. І ми хотіли б, щоб український парламент офіційно запрошував нас до себе і допомагав нам розв'язувати наші вузли. І щоб були робочі групи між українським і польським парламентами. Як на мене, це були б нормальні контакти в дусі часу, які до того ж допомогли б привести в рух економіку України.

— Скажіть, будь ласка, кілька слів про себе.

— Маю 45 років. Народився у Варшаві в українській родині. Українських шкіл тоді не було, тому в українському дусі виховував мене тато. Закінчив інститут, здобувши фах лікаря ветеринарії. На з'їзді О'єднання українців у Польщі громада, проголосувавши, наказала мені брати до рук українську справу в Польщі.

Мрія про незалежну Україну серед українців Польщі жила завжди, переходила від покоління до покоління. І от нарешті ми до того світлого дня таки дожили. І тому незалежність України додає українцям поза межами власної держави високе відчуття рівноправності з усіма громадянами Польщі. Ми знаємо, що добрі польсько-українські відносини — це гарантія доброго самопочуття української громади в Польщі, і тому працюємо для їхнього розвитку.

— Щиро дякую за бесіду.

Розмову вів Борис СИДОРЕНКО.
Варшава.

«...Та ... ганяти ...

М. ТКА...

Сліпі ба...

Ч...

Лише з ... другої сві... рівці вивез... сяч творів ... мистецтва. ... зазнали ху... кова, Херс... ва, з колек... грабовано ... майстрів ... скульптур, ... них творів, ... тів народн... та прикладн... Це багатст... ралося пр... століть.

До Вели... війни Хар... належало ... у країні зі... вопису, ску... народно - ... прикладного ... тисяч особл... натів залиш... тисяч.

Загарбни... що треба в... чергу. У ск... армії сумл... очолювана ... Розенберго... жба, до ск... висококвал... вознавці, ... ріуси. Від... дні окупац... зеїв міста ... вано» 70 ... творів, сер... XVI—XIX ... ських, іспа... ких майстрі... зовського, ... С. Василь... мокиша та ... Зникло й ... них ікон Х... яке налічу... них релікві...

На жаль... вого визвол... шими війсь... ну галерею... вався. Під... шистської ... лервіці бе... грабували ... міщення м...

Відтоді ... су. Доля ... культури, ... ним власни... штою осіл... лекціях, н... да, в 194... рив так з... тів. В обо... цієї орг... складання ... творів, зн... них і вик... фашистськ... Тут же заз... ні шедевр... но в багат... жав гітлер...

...ВИ НАСТОЮЄТЕ НА МІКРОХВОНАХ?»

...есійному залі

Як передбачають норми літературної вимови

...а!
...резидент!
...Степанович!
...ович!)
...вна!)
...яти) участь
...чення
...орення
...бговорення
...зиція?

Шановний голово!
Шановний пане Президент!
Шановний Іване Степановичу!
Василю Васильовичу!
Ларисо Павлівно!
брати (взяти) участь
(Хто візьме участь у конференції? Він завжди бере участь в обговоренні законів)
вживати заходів (Чи будуть вжиті якісь заходи?)
викликати заперечення
(Це не викликає жодних заперечень)
відкласти обговорення
(Розгляд питання було відкладено)
розпочинати обговорення
завдати шкоди
порушити питання
Хто має пропозицію?

В мене є пропозиція.
В нас є докази.
являється, являються
Він являється членом комісії
відмінити (закон, статтю)

слідуючий
слідуюче питання
слідуючим виступатиме...
Я хочу сказати слідуюче.
Ми розглянемо слідуючі питання.
за виключенням,
без виключення
виключити
лишній, лишній раз,
це вже лишнє
любий, в любому випадку

повістка денна
в кінці кінців
неділя; минулої неділі
бувший; бувший Союз,
бувші закони
вмішуватися в...

Я маю пропозицію
Ми маємо докази.
є
(Він є членом комісії.)
скасувати (Цей закон вже скасовано.)
наступний
наступне питання
наступним виступатиме...
Я хочу сказати таке.
Ми розглянемо такі питання.

за винятком, без винятку
(всі статті без винятку)
вимкнути (Вимкніть мікрофон!)
зайвий, зайвий раз,
це вже є зайвим
будь-який, в будь-якому разі
(будь-яке питання)
порядок денний
зрештою, врешті-решт
тиждень; минулого тижня
колишній; колишній Союз,
колишні закони
втручатися в...

відноситися, відношення

другий, другим разом

самий активний, самий вдалий
направлений на...

настоювати на...

ніякий, в ніякому разі

да, да-да
дальше
так дальше
не дивлячись на...
доказувати, доказати

ставитися, ставлення
(Як ви ставитеся до цієї пропозиції? Моє ставлення залежатиме від багатьох факторів.)
інший, іншим разом (інший варіант)
найактивніший, найвдаліший
спрямований (на розвиток промисловості)
наполягати (Я наполягаю на голосуванні)
жоден, в жодному разі
(Жоден варіант нас не влаштовує)
так, так-так
далі (Що робитимемо далі?)
і так далі
незважаючи на...
доводити, довести (Цього не варто й доводити. Це дуже легко довести.)

Словничок уклав **Юрій ГНАТКЕВИЧ**, народний депутат України.

ГОЛОС України

НЦІ В ПОЛЬЩІ:
ИИ І СПОДІВАННЯ

Вітчизна

трימання. Ви-
створення ук-
ку, шукаємо
агаємося ор-
е життя так,
українці Ка-

**раїнці у влад-
?**

сюди: у куль-
несі. Вони бе-
політиці. Бли-
ців працюють
Під час
дізнали-
щі є до сороок,
ік, які одно-
ся українця-
иборах наша
ла 60 канди-
ламенту. На
, ні в сенат
пройти. Го-
невдачі поля-
ші сили роз-

**б знатися,
чи українці
ють себе не-
ою польсько-
чи хтось з
ребратися в
їну?**

ня питань.
итують мене,
и перебрати-
ну чи, ска-
щину? Тобто
льщі, звідки
кна прид-
мадянство
льського ще

**ймаєте «що-
в економіці**

яху до вихо-
а просто не-
скруту, зна-
а людському
усимо бути
а в Польщі
за ці змі-
, теж.
**існує ваше
чим воно**

існує два
я питаннями
церковними
іжним об'єд-
, «Союзом
нок у Поль-
очемося по
устрічаємося
я політичних
пропозиції
а його комі-
виступаємо
захищати ін-
ої громади.
**власті зва-
реси?**

— Чимало проблем ми не можемо розв'язати, бо дійсність нині не дуже оптимістична. І все ж вплив нашого Об'єднання значний. Коли до Польщі приїздив Президент України, то Президент Польщі запросив мене на обід, влаштований на честь високого гостя. А потім пан Леонід Кравчук тричі зустрічався з представниками різних кіл української громади в Польщі. Ці факти щось та означають.

— Розкажіть, будь ласка, про ваші зв'язки з Україною.

— Нашу громаду офіційна Україна десятиліттями не помічала, бо вона видавалася Україні чимось небезпечним. Від цього в нас залишилося почуття кривди. Тепер таке ставлення відходить у небуття, і українська громада береться за роботу. Той факт, що Польща перша серед інших держав визнала незалежну Україну, багато про що свідчить. Або таке: Президент України пан Леонід Кравчук зустрівся в Польщі з Президентом паном Лехом Валенсою раніше, ніж той поїхав до Москви. Ми вважаємо, що за цими фактами поряд з іншими чинниками стоїть і українська громада.

Ми й надалі вважаємо своїм завданням сприяти контактам Польщі з Україною. Тільки за перші два роки близько сорока депутатів українського парламенту приїздили до Польщі. Ми їх запрошували до Об'єднання і сприяли їхній роботі.

Розвиваємо зв'язки й з українською діаспорою світу. Два роки тому до нас на світовий форум приїздили представники діаспори з 13 країн світу. Тепер дуже сподіваємося взяти активну участь у світовому форумі українців, що незабаром відбудеться в Києві.

— Яка допомога вам потрібна від України?

— Просимо тільки уваги. Коли пан Лех Валенса приїздить до Москви, він обов'язково зустрічається з тамтешніми поляками або в консульстві, або під костьолом. Коли приїздив до нас пан Леонід Кравчук, ми сподівалися, що він зустрінеться з громадою українців, яка очікувала його і хотіла його привітати. Президент України обмежився зустрічами з представниками громади. Шкода, що він не мав більше часу.

Або такий факт. П'ятеро наших українців учаться в Україні, а в Польщі вчаться близько двох тисяч поляків з України. І ці наші українці в Києві мають за 400 карбованців щомісячну голодовку. Це вам приклад щодо того, як хто дбає про свій народ.

Далі. Ми навчаємо дітей українською мовою. Спитаймо себе: скільки цих дітей їздить в Україну відпочивати і вдосконалюватися в рідній мові? Немає таких — не запрошують! Те ж саме й з учителями української мови. А для цієї допомоги не треба великих коштів.

Чому така до нас неувага? Та тому, що в Україні ще не сформовано концепцію політики щодо національних меншин.

Проблеми життя української національної меншості вирішуються через польський парламент. Поляки України приїздять сюди і розв'язують у сеймі свої питання. І ми хотіли б, щоб український парламент офіційно запрошував нас до себе і допомагав нам розв'язувати наші вузли. І щоб були робочі групи між українським і польським парламентами. Як на мене, це були б нормальні контакти в дусі часу, які до того ж допомогли б привести в рух економіку України.

— Скажіть, будь ласка, кілька слів про себе.

— Маю 45 років. Народився у Варшаві в українській родині. Українських шкіл тоді не було, тому в українському дусі виховував мене тато. Закінчив інститут, здобувши фах лікаря ветеринарії. На з'їзді О'єднання українців у Польщі громада, проголосувавши, наказала мені брати до рук українську справу в Польщі.

Мрія про незалежну Україну серед українців Польщі жила завжди, переходила від покоління до покоління. І от нарешті ми до того світлого дня таки дожили. І тому незалежність України додає українцям поза межами власної держави високе відчуття рівноправності з усіма громадянами Польщі. Ми знаємо, що добрі польсько-українські відносини — це гарантія доброго самопочуття української громади в Польщі, і тому працюємо для їхнього розвитку.

— Щиро дякую за бесіду.

**Розмову вів
Борис СИДОРЕНКО.**
Варшава.

ІКРОХВОНАХ?»

о	відноситися, відношення	ставитися, ставлення (Як ви ставитеся до цієї пропозиції? Моє ставлення залежатиме від багатьох факторів.)
ісії.)		
кон вже	другий, другим разом	інший, іншим разом (інший варіант)
	самий активний, самий вдалий	найактивніший, найвдаліший
	направлений на...	спрямований (на розвиток промисловості)
тиме...		
е.	настоювати на...	наполягати (Я наполягаю на голосуванні)
кі питання.		
	ніякий, в ніякому разі	жоден, в жодному разі (Жоден варіант нас не влаштовує)
винятку		
ятку)		
мікрофон!)	да, да-да	так, так-так
з,	дальше	далі (Що робитимемо далі?)
	так дальше	і так далі
якому разі	не дивлячись на...	незважаючи на...
	доказувати, доказати	доводити, довести (Цього не варто й доводити. Це дуже легко довести.)
ешт		
тижня		
й Союз,		

**Словничок уклав
Юрій ГНАТКЕВИЧ,
народний депутат України.**

Фотоконкурс

«...Та й поїдем доганяти літо...»

*Фото
М. ТКАЧІВСЬКОГО.*

Сліпі багети

ДО ЗЛАГОДИ ЧЕРЕЗ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Лише з України під час другої світової війни гітлерівці вивезли понад 130 тисяч творів образотворчого мистецтва. Особливих втрат зазнали художні музеї Харкова, Херсона, Києва, Львова, з колекцій яких було пограбовано 13 тисяч полотен майстрів живопису, 500 скульптур, 53 тисячі графічних творів, 70 тисяч предметів народно - декоративного та прикладного мистецтва. Це багатство республіки збиралося протягом багатьох століть.

До Великої Вітчизняної війни Харківському музею належало одне з найбільших у країні зібрань полотен живопису, скульптур, предметів народно - декоративного та прикладного мистецтва. З 75 тисяч особливо цінних експонатів залишилося лише п'ять тисяч.

Загарбники добре знали, що треба вивозити в першу чергу. У складі гітлерівської армії сумлінно працювала очолювана рейхсміністром Розенбергом спеціальна служба, до складу якої входили висококваліфіковані мистецтвознавці, історики, архіваріуси. Відтак вже у перші дні окупації Харкова з музеїв міста було «конфісковано» 70 тисяч мистецьких творів, серед яких картини XVI—XIX століть італійських, іспанських, французьких майстрів, роботи І. Айвазовського, М. Башкирцевої, С. Васильківського, М. Самокиша та багатьох інших. Зникло й зібрання старовинних ікон XVI—XVIII сторіч, яке налічувало 1112 церковних реліквій.

На жаль, після тимчасового визволення Харкова нашими військами про картинну галерею ніхто не потурбувався. Під час другої фашистської окупації міста гітлерівці без перешкод допограбували експозиції, а приміщення музею спалили...

Відтоді збігло чимало часу. Доля багатьох пам'яток культури, що належали різним власникам у війну і зрештою осіли в приватних колекціях, невідома. Щоправда, в 1943 році уряд створив так зване бюро експертів. В обов'язки працівників цієї організації входило складання списків художніх творів, знищених, зруйнованих і викрадених німецько-фашистськими загарбниками. Тут же зазначалися рівноцінні шедеври, які було знайдено в багатьох колекціях держав гітлерівської коаліції, поціновані як еквівалентні при відшкодуванні збитків, завданих СРСР. І хоча ще до війни на одній із міжнародних конференцій у Гаазі було прийнято документ, який проголосив, що мистецтво взагалі не підлягає контрибуції, більшовицькі методи «вимінювання» трофейних шедеврів процвітали, незважаючи на міжнародні нормативні акти.

Більшість картин і скульптур, захоплених нашими військами у країнах Європи в роки другої світової війни, потрапляла до спеціальних сховищ, подалі від стороннього ока. Щоправда, в зарубіжній пресі з'являлися інколи матеріали, які засвідчували наявність у наших музеях творів образотворчого мистецтва — власності музеїв Старого Світу. Та представники уряду СРСР ніколи не підтверджували і не спростовували ту інформацію. Така була практика.

Відверто кажучи, дивує непослідовність дій з трофеями. Спершу передбачалося поповнити ними пограбовані гітлерівцями художні музеї України та Білорусі. Але насправді всі контрибовані мистецькі перлини опинилися у спецсховищах Державного музею образотворчого мистецтва імені Пушкіна, Санкт-Петербурзького Ермітажу, Київського музею західного і східного мистецтва...

Сенсаційною стала одна з публікацій у квітні 1991 року американського спеціалізованого журналу «Артньюс», підготовлена його московськими кореспондентами і вітчизняними мистецтвознавцями К. Акиншою і Г. Козловим. Документально підтверджувалося те, що золото Трої знаходиться на території колишнього Союзу. Крім того, зазначалося, що там саме й інші художні твори, вивезені свого часу з Німеччини. Після цього Міністерству культури колишнього СРСР довелося все-таки відреагувати: провести прес-конференцію, взятися за організацію комісії, яка б займалася фондами спеціальних сховищ... Та недієздатність тої комісії було запрограмовано. По-перше, вона була підвідомча, а відтак — необ'єктивна. По-друге, до її складу не входили незалежні експерти. Отож комісія не помітила «чужих» експонатів навіть у підмосковних санаторіях, як не помітила й справжнього вандалізму в художньому музеї Нижнього Новгорода. Туди направили 160 трофейних картин і 8 скульптур із приватних колекцій західноєвропейських країн. Серед них роботи Веласкеса, Дега, Гойї та інших визначних майстрів пензля. Сховища в музеї залило водою — старовинні полотна зіпсувалися. На реставрацію їх відвезли до Москви і там.. забули.

Таких кричущих випадків можна наводити чимало. Звичайно, читач може слушно зауважити: то Москва по-варварськи ставиться до безцінних творів образотворчого мистецтва. Проте, річ у тому, що в нашому житті все переплетено: від вирішення долі картин у спецсховищах Москви і Санкт-Петербурга залежить доля культурних цінностей українського народу. А чиновники колишнього Міністерства культури СРСР нічогісінько не зробили для відкриття отих сховищ і зняття грифу секретності. Лише заявили, що справді в Ермітажі та Державному музеї образотворчого мистецтва імені Пушкіна, фонди яких практично не постраждали під час війни, знаходяться трофейні мистецькі цінності. Далі справа не зрушилася. СРСР не стало, створення СНД загальмувало розв'язання проблеми спецсховищ.

Твори у спецсховищах не повинні належати тільки музеям Москви і Санкт-Петербурга. Розпорядитися ними має комісія із представників держав СНД, щоб потім згідно з міжнародними актами повернути культурне багатство законним господарям і водночас цивілізованими методами домагатися від зарубіжних партнерів своїх національних цінностей, грабіжницьки вивезених з країн.

У приватних колекціях Австрії, наприклад, журналісти того ж таки «Артньюсу» теж помічали картини, що їх колись перевозили нацисти... Викрадена фашистами колекція малюнків Дюрера з музею Львова нині розійшлась по всьому світові. Один малюнок знаходиться в Бірмінгемі, два — в Лондоні, три містяться в нью-йоркському «Метрополітені» і т. д.

Відрадно відзначити, що сьогодні власники цих шедеврів цілком відповідально запевняють: якщо Україна заявить свої права на згадані малюнки, то їх відразу повернуть до Львова.

Володимир СУБОТА.
Харків.

У жовтні 1992 року минає 50 років від дня утворення Української Повстанської Армії. Ухвалою Головної Булави Всеукраїнського Братства Вояків УПА імені генерала Романа Шухевича-Тараса Чупринки 1992 рік проголошено ювілейним роком УПА. Формування перших загонів повстанців відбувалося на Волині і Поліссі під керівництвом Д. Клячківського — Клима Савура. Національно-визвольні змагання тривали більш як десять. років. Пройдімося лісовими стежками тих, хто боровся за Українську Самостійну Соборну Державу.

А МИ ТУЮ СЛАВУ ТА Й ПІДНІМЕМО!

УПА ВИЙШЛА З ПІДПІЛЛЯ

Мелетій СЕМЕНЮК — активний учасник національно-визвольних змагань українського народу сорокових років. Його робота в підпіллі почалася в 1941 році. В УПА він був розвідником, хорунжим, політвиховником, сотенним. Восени 1944 року після нерівного бою з військами НКВС був тяжко поранений. Непритомним його полонили. Більше ста днів у камері смертників чекав на розстріл, який замінили на 15 років каторги. Було йому 22 роки. Далі біографія цієї людини продовжувалась у таборах Сибіру, Казахстану, Далекого Сходу, в Норильську, де був активним учасником повстання в'язнів. У 1956 році його звільнили. А через деякий час — знову в'язниця. Без усяких на це підстав дали сім років. Вийшов на волю вдруге в 1966 році. Відтоді живе в рідному селі на Волині.

Сьогодні Мелетій Семенюк — голова братства вояків УПА Волинського краю. Я попрохав його розповісти, чим займається братство, як іде підготовка до ювілею УПА.

— У братство Волинського краю входять три області — Волинська, Рівненська, Житомирська. Воно об'єднує понад 300 комбатантів і братчиків. Недавно нашу організацію облвиконком офіційно зареєстрував. Ми зробили чимало корисних справ. Надаємо матеріальну допомогу тим, хто її дуже потребує, морально підтримуємо наших друзів. Віднайшли і впорядкували 30 могил, у яких поховано більш як 200 вояків.

Серед завдань братства — підготовка до 50-річчя УПА. У серпні 1992 року в Україні буде проведено ювілейні урочистості з участю комбатантів з діаспори. А в жовтні відбудуться урочисті засідання, центральні академії — у Львові та на Волині, де формувалися перші загони. Ми стараємося впорядкувати місця, де були штаби загонів УПА, створити музеї і заповідники. Кожну могилу має освятити священик, в місцях поховань відслужать панахиди. Передбачається, що в Києві на Хрещатику відбудеться парад ветеранів ОУН-УПА. У липні-серпні в Луцьку в музично-драматичному театрі буде проведено наукову конференцію, присвячену 50-річчю національно-визвольних змагань. Ми хочемо в обласному краєзнавчому музеї розгорнути експозицію про національно-визвольний рух, провести зустрічі в трудових колективах, а особливо — з молоддю. Про УПА люди повинні знати правду.

Богдан БЕРЕКЕТА, власний кореспондент «Голосу України» по Волинській області.

Телефон корпункту в Луцьку: 4-44-02.

ГРОШІ — БОФОНИ

Творчість українського митця-графіка Ніла Хасевича, про якого недавно розповідала газета «Голос України», потребує свого дослідження. Без перебільшення скажемо, що постать цієї людини — унікальне явище в мистецькому житті України. Нині відкриваються архіви колишнього КДБ, в яких багато років зберігалися малярські роботи цього майстра. Незважаючи на хворобу й каліцтво, він творив у тяжких умовах підпілля.

Стало відомо, що Хасевич створив підпільну художню школу на Волині, в якій навчав здібну молодь мистецтву деревориізу, виготовив проекти орденів і медалей для нагородження учасників українського революційного підпілля, подав докладні поради, як їх виконувати. Крім того, Ніл Хасевич — автор своєрідних паперових грошей-облігацій УПА, які мали обіг серед населення Волині у воєнні і повоєнні роки. Вони називалися бофонами — «бойовий фонд». Повстанці за одяг, харчі, зброю та інші потрібні їм речі платили населенню бофонами.

На фото: бофони УПА; графіка Ніла Хасевича.

ЖУРНАЛ З БУНКЕРА

Серед літератури Української повстанської армії — журнали, брошури, листівки, співанки, короткі гасла. Їх друкували в підпільних друкарнях, на друкарських машинках, переписували від руки. Одним з таких підпільних видань був журнал «Інформатор» за 1947 рік.

У часописі — за сімдесят сторінок. Тут видруковано п'ятнадцять невеликих за розміром статей. Відкривається журнал розповіддю про одну з героїчних сторінок з життя УПА — бій під Гурбами, що відбувся 23—24 квітня 1944 року, з енкаведистами. У цьому нерівному бою загинули командир Сторчан, сотенний Вулька, троє старшин і ще вісімдесят повстанців.

Тут же вміщено вірша, присвяченого героям-повстанцям, які полягли під Гурбами.

У Гурбенськім лісі
гріб-курган.
Сотня повстанців у нім —
Героїв.
Між ними курінний Сторчан
І кулеметник — лицар бою.
Наш гріб змінився у
твердиню,
В святий безсмертний
Волі Храм.
Даремно риє ту святиню
Й хрести стинає дикий хам.

За України Волю склали
Своє життя, свою любов.
В серцях народу Ви зістали—
Пімщена буде Ваша кров,

У журналі можна прочитати, як у лютому 1947 року на Волині й Поліссі відбувалися вибори до Верховної Ради УРСР, подано списки депутатів Волині та Рівненщини. В статтях «Адміністрація», «Військо», «Молодь», «Релігія», «Колгоспи» йдеться про утворення в селах нових органів влади, ставлення до релігії, про виселення чехів з Волині, голод в Україні в 1947 році, репресії над населенням... Описуються епізоди боїв повстанських загонів з енкаведистами в 1946 — 1947 роках, видруковано прізвища 19 вояків УПА, які впали на Полі Слави за вільну Україну.

ЗАГОРІВ ПАМ'ЯТАЄ

Різдво-Богородичний монастир, що в селі Новий Загорів Локачинського району на Волині, вперше згадується під 1492 рік. Час не пожалів його. На сьогодні збереглися стіни трьох церков, розміщених в одному корпусі. Головна церква — на честь Різдва Богородиці. Тут, біля стін монастиря, у вересні 1943 року смертю героїв у бою з німецькими окупантами за волю України полягли 29 воїнів УПА з чоти особливого призначення, якою командував чотовий Береза.

Про те, як проходив бій, розповідають його учасники й очевидці.

Із спогадів учасника бою Петра, розповідь якого була надрукована в підпільному журналі в 1949 році: «О четвертій годині ранку 9 вересня 43 р. в селі Загорові розпочався бій 42 повстанців з німецькою навалою. Німці в даному терені чинили розправу з мирним населенням. Повстанці були окопані біля монастиря під командуванням друга Берези. Німаки окружили нас, відкрили вогонь, стріляли з гармат, атакували танками. Горстка лицарів відбивала наступ німців. Ворог не міг вдертися в окопи, зайняти монастир. Тоді німаки прислали 5 літаків, які почали бомбити монастир. Що робилося — трудно описати. Ми залишилися без харчів, води, медичної допомоги. Німці стягнули свої сили з Горохова, Порицька, почали обстріл з гармат. Коли німаки відступали, наші вояки підбиралися до їхніх убитих, забирали зброю. Атаки продовжувалися. В одних воротах монастиря стояла наша варта, в других — їхня. Вночі кілька наших друзів зуміли вийти на волю, щоб повідомити своїх. Бій тривав 24 години. Героями полягли 29 друзів, 13 залишилося в живих, які пізніше відбували каторгу в совєтських таборах. У цьому нерівному бою загинуло близько 400 німців».

Із спогадів члена УПА Данила Шумука, який у різних тюрмах і концтаборах провів майже 37 років свого життя: «Над селом Загорів літали німецькі літаки й обстрілювали монастир. Танки й артилерія били по монастирю так часто, що вогні вибухів миготіли безустанно. Бій тривав добу. Ми повернулися до сотні й вислали розвідку. Повернувшись, розвідники доповіли, що монастир оточили німці, які приїхали з Луцька, Ковеля й Володимира. Німців бере участь у бою близько півтори тисячі. А з ким саме вони ведуть бій, невідомо».

Із спогадів окружної розвідниці УПА Галини Островецької, яка сьогодні живе в Луцьку: «Наступної ночі, коли німці покинули монастир, ми хоронили своїх героїв. Довго не могли знайти Березу. Я побачила його в закутку з південного боку церкви у бур'яні. Був у мундирі, але без чобіт, лише в довгих шкарпетках. Біля мене ходив підліток, який шукав свого брата... В густих кущах терну і шипшини я побачила чоботи, а далі людину. Коли витягла, то там виявився кулемет, а біля нього лежав юнак. Підліток впізнав у ньому свого рідного брата. Церковний староста, а може, то був диякон, але добра людина, яка допомогла нам у цей скорботний час. Дошками, що він дав, ми в могилі вистелили дно, виклали боки. Своїх героїв поклали в два ряди, зверху них поклали Березу. Накрили знятими в церкві дверима. Горбика зверху не насипали, щоб вороги не поглумилися над мертвими. Могилу заклали дерном, помолилися і розійшлися».

Сьогодні на тому місці — високий дубовий хрест, на якому металева дошка з написом: «Тут поховано 29 повстанців з чоти особливого призначення, які загинули в бою з німецькими окупантами за волю України 9—11 вересня 1943 року».

На могилі лежать свіжі квіти, горять свічки.

На знімку: руїни монастиря в Новому Загорові.

РАНИ В ПІДПІЛЛІ

⊙ Загальний нагляд за шпиталями УПА на Волині здійснював лікар під псевдонімом «Еней».

⊙ Безпосереднім начальником шпиталів і курсів медсестер УПА на Волині була «Верба». На уроках проходили навчання 100 молодих дівчат.

⊙ Медкомісія УПА довший час перебувала в місті Колки Маневицького району. Суворий медичний огляд проходив кожен, хто хотів служити в повстанській армії.

⊙ У травні 1943 року в Колках було п'ять повстанських шпиталів, у яких поправляли здоров'я 80 вояків УПА. Коли німці почали наступ на це містечко, старша подруга Василина Демишина («Циганка») розмістила медичний персонал і всіх хворих на підводах, зуміла без втрат вивезти їх у навколишні ліси.

⊙ На Січі (сьогодні це Турійський район Волині) було три шпиталі, а в селі Мочулки — філіал для одужуючих. Там же була і підстаршинська школа УПА. Коли атаки на Січ почастішали, шпиталі передислокувалися в село Овлочин Турійського району, а в січні 1944 року — в Паридубські ліси, потім на хутори Старої Гути нинішнього Старовижівського району.

⊙ Шпиталі УПА на Січі охороняли вірмени, татари, киргизи, узбеки, азербайджанці, яких повстанці визволили з німецького табору військовополонених, що розміщувався під Грубешовом.

Мы готовы проложить вам путь на финансовый рынок Украины, США, Западной Европы...

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ФОНД «ТРОКОРУС»

**зарегистрирован в феврале 1992 года, специализирующийся на — инвестиционной и холдинговой деятельности,
— вложениях в акции американских, западноевропейских и украинских фирм,
объявляет, что с 5 ИЮНЯ 1992 года проводится размещение первичной эмиссии именных инвестиционных сертификатов Фонда.**

Именной инвестиционный сертификат

— представляет собой свидетельство, выданное Фондом, подтверждающее вложение средств в Инвестиционный фонд «Трокорус» и их последующее размещение высококвалифицированным персоналом от имени Фонда в ценные бумаги, недвижимость иностранных и украинских компаний,

— дает вам возможность получать не менее 30% дохода на вложенный капитал в рублях или в гривнах (предусматриваются выплаты дохода в валюте для держателей более 18 месяцев),

— является признанным мировой практикой эффективным инструментом финансового рынка, удобным инвестиционным носителем, позволяющим индивидуальным и институциональным вкладчикам получить доступ на денежный рынок и рынок капиталов,

— обеспечивает инвесторам не только высокий уровень текущего дохода и сохранение капитала, но и поддержание его ликвидной формы,

— позволяет профессионально управлять сформированным портфелем ценных бумаг, диверсифицировать вложения и тем самым снизить риск изменения рыночной конъюнктуры в условиях нестабильной экономики,

— реализуется по цене 1150 рублей (1000 рублей — номинальная стоимость и 150 рублей — регистрационный сбор держателя сертификата) или 57 долларов США,

— дает право держателю сдать его в Фонд и получить при этом его курсовую стоимость и доход в соответствии с продолжительностью инвестиций.

Для получения высокого и стабильного дохода, надежного размещения привлеченных средств, поддержания их ликвидности Фонд инвестирует в краткосрочные денежные обязательства, включая депозитные сертификаты, срочные депозиты, банковские векселя украинских и иностранных промышленных компаний, другие краткосрочные обязательства с плавающей или с гибкой процентной ставкой, а также в акции и облигации отечественных и иностранных предприятий.

Для приобретения инвестиционных сертификатов Фонда за рубли заполните приведенное ниже заявление и перечислите на р/с 700161903/468369 в ОПЕРУ НБУ г. Киева, МФО 300001 из расчета 1150 рублей за каждый приобретаемый сертификат.

Образцы заполненных документов (заявления и платежного поручения) приведены ниже. Заполненный бланк заявления вместе с квитанцией о перечислении денег в оплату за сертификат 1000 рублей и регистрационный сбор 150 рублей перешлите по адресу: 252127, г. Киев, а/я № 813/7, Инвестиционный фонд «Трокорус».

Для физических лиц
ЗАЯВКА

Прошу зарезервировать за мной инвестиционные сертификаты Инвестиционного фонда «ТРОКОРУС»

в количестве ________________ штук.

О себе сообщаю следующее:

____
(фамилия, имя, отчество)

Паспорт серии ________ № ________

Почтовый адрес ____________________

____

Личная подпись ____________________

Для юридических лиц
ЗАЯВКА

Просим зарезервировать за нами инвестиционные сертификаты Инвестиционного фонда «ТРОКОРУС»

в количестве ________________ штук.

О себе сообщаем следующее:

____
(наименование организации)

Р/С № ______________________________

____

____

Почтовый адрес ____________________

____

Руководитель ______________________

Гл. бухгалтер ______________________

Филиал сберегательного банка № ________ **Ф. № 187**

ПОРУЧЕНИЕ ВКЛАДЧИКА ПО СЧЕТУ № ________

« » ________ 19 г.

Иванов Иван Иванович
(Фамилия, имя, отчество)

о перечислении на расчетный (текущий) счет №
в 700161903/468369 в ОПЕРУ НБУ г. Киева
(наименование)

МФО 300001, в оплату за инвестиционный
(Наименование организации)

сертификат 1000 руб. и регистрационный

сбор 150 р. № (вид платежа) (лицевого счета, обязательства и т. д.)

Сумма 1150 руб. 00 коп.

Пеня ______ руб. ______ коп.

Всего ______ руб. ______ коп. ____________ (подпись вкладчика)

За справками обращаться по тел. 213-03-12.

ПРАГНЕТЕ МАТИ ВЛАСНИЙ АВТОМОБІЛЬ?

Якщо ваше бажання збігається з вашими можливостями, Український техніко-комерційний центр «ГАЗавтотехобслуговування» пропонує вам автомобілі Нижегородського автозаводу ГАЗ-3307, ГАЗ-6611, ГАЗ-6616, ГАЗ-31029 «Волга».

З питань придбання та оплати звертатися за адресами:

Київ, вул. Колекторна, 3, магазин «Волга», тел. 477-37-92 (торговельний відділ);

Макіївка Донецької області, Кіровський р-н, вул. Ризька, СГТО ГАЗ АТО, тел. (0622) 22-58-92;

Донецьк, вул. Малова, 35, СГТО № 2 ГАЗ АТО, тел. (0622) 99-89-99;

Марефа Харківської області, Харківський р-н, пров. Яківлівський, 3, СГТО ГАЗ АТО, тел. (0572) 24-31-84;

Запоріжжя, вул. Автодорожна 3-а, СГТО ГАЗ АТО, тел. (0612) 58-44-14;

Одеса, Балтська дорога, 6, Одеський техніко-комерційний центр, тел. (0482) 56-55-70;

Тернопіль, Тернопільський р-н, с. В. Березовиця, СГТО ГАЗ АТО, тел. (03522) 9-91-32;

Луганськ, квартал Шевченка, 47-а, СГТО ГАЗ АТО, тел. (0642) 54-73-99.

УКРАЇНСЬКЕ РЕКЛАМНЕ АГЕНТСТВО

Український державний центр правової інформації
Міністерства юстиції України

реалізує **КОДЕКС ЗАКОНІВ ПРО ПРАЦЮ УКРАЇНИ** (з останніми змінами та доповненнями).

Вартість одного примірника — 80 крб. (з урахуванням податку на добавлену вартість та поштових витрат).

Оплата — попередня.

Замовлення із зазначенням поштової адреси замовника і копію платіжного доручення надсилати на адресу: 252601, Київ-601, МСП, бульвар Т. Шевченка, 32. Р/рахунок № 001609480 у Радянському відділенні Укрсоцбанку м. Києва, МФО 322238.

Телефон для довідок: 221-30-98.

ФІРМА «ГЕЛЕДЖЕН, ІНК» (США) та львівська організація «БУДРЕС» пропонують для реалізації:

ОПТОМ НА ВАГУ «СЕКОНД ХЕНД»,
одяг зі США для дорослих та дітей, ціна — 300 крб. за 1 кг.

КОМП'ЮТЕРИ ТИПУ IBM PC/AT
80 286 16 МГц:
— сопроцесор 287,
— вінчестер 40 МБайт,
— оперативна пам'ять 1 МБайт,
— принтер широкий «ХУНДАЙ»,
— монітор кольоровий 14 дюймів ВГА,
— дисководи 5,25; 3,5.

Гарантія 1 рік, ціна 220 тис. крб. В разі закупки оптом можлива знижка.

ФАКСИ ФІРМИ «ПАНАСОНІК»
КФ-50 з автовідповідачем і пам'яттю на 12 номерів, тощо.
Ціна — 100 тис. крб.
В разі закупки оптом можлива знижка.
Контактний телефон (0322) 72-40-17.

Агентство «ІРА», Львів.

ДО ВІДОМА ГОЛОВНИХ ІНЖЕНЕРІВ ТА ЕНЕРГЕТИКІВ ПІДПРИЄМСТВ:

Підприємство **«Західенергоавтоматика»** виготовляє на замовлення підприємств

— кабелешукачі **КАИ-90**, призначені для знаходження місць пошкодження і трас залягання високовольтних та інших кабелів;

— індикатори ІПТТ, призначені для пошуку, без попереднього розкриття грунту, місць пошкоджень підземних трубопроводів, які знаходяться під тиском.

За отриманням приладів звертатися:
290034, м. Львів-34,
вул. проф. Буйка, 2.
ВП «Західенергоавтоматика».
Тел. 42-35-27.

Футбол, чемпіонат Європи

БІЛЯ «ШВЕДСЬКОГО СТОЛУ»

Сьогодні у Швеції стартує фінальна частина чемпіонату Європи з футболу. Учасники — вісім команд, розподілених на дві підгрупи: перша — Швеція, Франція, Данія та Англія, друга — Нідерланди, Шотландія, СНД та Німеччина.

Як відомо, в останній момент, підкоряючись санкціям ООН, Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА) відлучила від «шведського столу» збірну Югославії, надавши її місце хлопцям з Королівства Датського. Датчани були другими у відбірковому турнірі, а політична ситуація в їхній державі значно стабільніша, ніж у регіоні на берегах Адріатики.

Ну, а нас, зрозуміло, цікавить доля насамперед збірної СНД, яка бере участь в останньому в своїй історії турнірі. Адже після шведських гастролей цей колектив найпевніше припинить своє існування. В усякому разі, футбольна федерація України вже офіційно заявила, що її гравці не збираються виступати за цю збірну.

До речі, в нинішньому складі нашу державу представляє чимала група футболістів: Цвейба, О. Кузнецов, Михайличенко, Канчельскіс, Юран, Лютий, Онопко. Ще один гравець — Добровольський — українець, вихованець нашого футболу — поки що не визначився. І це не дивно, бо він усі роки в дорослому футболі грав у московському «Динамо», має в Москві квартиру. Рішення, за яку ж збірну виступати, ще не прийняв. Утім, може, з часом Ігоря вабитимуть рідні краї, на Одещину, де мешкають його батьки і рідні.

Але повернемося до команди СНД. Останню свою репетицію перед чемпіонатом вона провела проти «щасливців» — футболістів Данії на їхньому полі. Поєдинок завершився внічию — 1:1. Фахівці дали схвальну оцінку грі обох суперників. Гості зокрема, дуже сильно провели другий тайм, продемонструвавши і майстерність, і хорошу функціональну готовність.

Тепер команда СНД уже в Швеції, де 12 червня проведе стартовий матч проти чемпіонів світу — футболістів Німеччини.

До заявочного списку тренер об'єднаної команди Анатолій Бишовець вніс такі прізвища: І. Харін (ЦСКА), 2. Чернишов («Спартак», Москва), 3. Цхададзе («Спартак», Москва), 4. Цвейба («Динамо», Київ), 5. О. Кузнецов («Рейнджерс», Глазго, Шотландія), 6. Шалімов («Інтернаціонале», Мілан, Італія), 7. Михайличенко («Рейнджерс», Глазго, Шотландія), 8. Канчельскіс («Манчестер Юнайтед», Англія), 9. Алейников («Лечче», Італія), 10. Добровольський («Серветт», Женева, Швейцарія), 11. Юран («Бінфіка», Лісабон, Португалія), 12. Черчесов («Спартак», Москва), 13. Кир'яков («Динамо», Москва), 14. Лютий («Дуйсбург», Німеччина), 15. Коливанов («Фоджа», Італія), 16. Д. Кузнецов («Еспаньйол», Барселона, Іспанія), 17. Корнєєв («Еспаньйол», Барселона, Іспанія), 18. Онопко («Спартак», Москва), 19. Ледяхов («Спартак», Москва), 20. Іванов («Спартак», Москва). Запасний воротар — Уваров («Маккабі», Тель-Авів, Ізраїль).

Ця команда виступатиме у футболках традиційних кольорів колишньої радянської збірної. Решту атрибутів змінено. Замість червоного прапора з серпом, молотом і зіркою на щоглі підніматиметься біле полотнище з блакитними літерами «СНД». Гімн «Союзом незламним» замінить швидше за все фрагмент оди «До радості» з Дев'ятої симфонії Бетховена.

Ще одна інформація. Безпосередньо спостерігати за матчами чемпіонату Європи збирається ряд тренерів з України. Зокрема, Анатолій Пузач, Валерій Лобановський, який на минулому тижні, отримавши двомісячну відпустку, повернувся до Києва з Об'єднаних Арабських Еміратів. А президент Федерації футболу України Віктор Банников візьме участь у роботі конгресу УЄФА, який пройде 25 червня.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Хокей на траві

БОРИСПІЛЬЧАНКИ — В СВОЄМУ РЕПЕРТУАРІ!

У Москві, на стадіоні Юних піонерів завершилися ігри Кубка європейських чемпіонів серед жіночих команд (дивізіон «Б»). Учасниці були розподілені на дві підгрупи. В першій найсильнішими виявилися хокеїстки з клубу «Разант» (Бельгія). Вони взяли гору над командами «Академішер» (Австрія) — 2:1, «Люцернер» (Швейцарія) — 4:0 і «Катовіце» (Польща) — 4:2.

В іншій підгрупі, як і завжди, високий клас продемонстрував представник України — бориспільський «Колос», який очолює тренер Тетяна Жук (президент клубу — Віктор Щегель). Наші землячки не пропустили жодного м'яча. Натомість провели у ворота суперниць — 25!

Українські дівчата перегралИ «Суонсі» (Уельс) — 6:0, «Катанію» (Італія) — 2:0 та «Віндхемспойкарну» (Швеція) — 17:0.

Отже, в поєдинку за перше місце зустрілися «Колос» і «Разант». І в ньому ворота бориспільчанок залишилися «сухими». А от атака найкращого клубу України виявилася дуже результативною. Перемога — 8:0.

«Колос» і «Разант» вийшли до вищої ліги розиграшу Кубка європейських чемпіонів.

Олексій ГОНЧАРУК.

На знімку: олімпійська надія України — майстер стрибків у довжину Інесса Кравець з Києва.

Фото Миколи БОЧКА.

З потоку повідомлень

ОЛІМПІЗМ. Двічі доводилося запалювати олімпійський вогонь, бо на першому етапі естафети смолоскип... вкрали. Довелося повторювати процедуру, запалювати вогонь від запасної капсули.

Позавчора на стародавньому олімпійському стадіоні в Афінах, де проходили перші Ігри сучасності 1896 року, відбулася передача факела делегації Оргкомітету Барселони-92. Учора зранку священний вогонь відправився з Афін на іспанському фрегаті «Каталунья».

ФУТБОЛ. Свій останній контрольний матч перед відльотом до Швеції на чемпіонат Європи збірна СНД зіграла на тренувальній базі в Новогорську під Москвою проти ЦСКА і виграла 3:1. Голи у переможців забили представники України: Михайличенко (48), Лютий (73), Онопко (89); у переможених — Поддубський (87). Збірна виступала в такому складі: Харін (Черчесов, 46), Іванов (Чернишов, 52), Цвейба (Цхададзе, 52), О. Кузнецов, Алейников, Шалімов (Кир'яков, 52), Михайличенко (Лютий, 52), Канчельскіс, Коливанов (Юран, 52), Добровольський (Онопко, 52), Д. Кузнецов.

Футбол

І ДИНАМІВЦІ ПОЗАЗДРИЛИ Б...

Того вечора представники злочинного світу Києва, мабуть, почувалися розкуто. Ще б пак: велика армія працівників правопорядку зібралася на Республіканському стадіоні. Глядачів на трибунах було понад півтори тисячі.

— Такій кількості позаздрили б, мабуть, і динамівці Києва, а ще більше, напевно, учасники чемпіонату Європи з самбо, які в ці ж хвилини змагалися в Палаці спорту,— сказав, усміхаючись, директор стадіону Сергій Демидов...

Об'єктом такої великої уваги міліціонерів і болільників став матч між слухачами Української академії міліції та командою журналістів «Пресинг».

У дебюті зустрічі, треба бути справедливими, «академіки», в рядах яких на полі перебував їхній викладач, заслужений майстер спорту, підполковник Стефан Решко, мали помітну перевагу. Вони буквально притисли журналістів до їхніх воріт, не даючи ані миті на перепочинок. Але надзвичайно зіграв воротар «Пресингу» Фатах — студент-тунісець, «позичений» журналістами з дозволу суперника в інституті фізкультури.

Якось непомітно гра вирівнялася. А в другому таймі вже добряче попрацювати довелося слухачам академії, бо їхні позиції завзято атакували Юрій Сай, Віктор Догадайло, Юрій Корзаченко, Валерій Рекунов, Сергій Журавльов. Але все закінчилося мирно — 0:0.

Слід відзначити, що матч був дуже коректним. І в цьому велика заслуга молодих арбітрів — братів Віталія та Олександра Шамичів і Петра Веприндева. Підростають кваліфіковані судді.

Наступний свій поєдинок «Пресинг» проведе на цій же арені 19 червня. Його суперник — збірна студентів-іноземців, які навчаються в інституті фізкультури. Такі зустрічі між цими суперниками традиційні.

Віктор ГЕНЧУК.

ДО МАТЧУ У ЛЬВОВІ

Спортивні журналісти, які збираються висвітлювати фінальний матч чемпіонату України з футболу у вищій лізі, який пройде 21 червня на стадіоні «Україна» у Львові, повинні акредитуватися в «Інфоспорті». Його адреса: Київ, Кловський узвіз, 10. Телефон: 2900374.

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61 441-89-46

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 479246.

252047, Київ, Комбінат друку видавництва «Преса України», проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311107.

1 2 3 4 5 6 7 8 9